CONIECTANEORUM BYZANTINORUM

LIBRI DUO.

SCRIPSIT

F. G. A. MULLACHIUS.

BEROLINI
IN LIBRARIA FERD. GEELHAAR (ANTEA ENSLIN)
MDCCCLII.

CONIECTANEORUM BYZANTINORUM

LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Quum ad Ducangii Glossarium mediae et infimae Graecitatis emendandum et locupletandum varia volumina pertractarem, cum alios legi scriptores tum Ducae, Michaelis Ducae nepotis, Historiam Byzantinam. Hanc a Bullialdo cum Chronico brevi,*) ex unico qui exstat codice Parisiensi descriptam esse constat. Quumque exemplar manu exaratum multis inquinatum sit mendis, quibus Ducae oratio paene barbara magis etiam deformatur: non est quod miremur editores ratos conjecturam non satis certam capi e scriptore degeneris saeculi alumno qui veteris linguae graecae leges aut ignorasset aut neglexisset vitia manifesta ubique aut intacta reliquisse aut propositis conjecturis a scriptoris mente aberrasse. Opus enim est ad hujusmodi libros emendandos recentioris Graecorum sermonis cognitione. Qua etsi doctissimi illi viri non caruerunt, tamen posterioris corruptaeque Graecitatis expertes potius et ignari quam periti et intelligentes videri maluerunt. Sed quoniam non omnia quae in his monumentis emendatione egent commemorare constitui, pauca praefatus de quibusdam historiae Byzantinae a Duca conscriptae locis accuratius de Chronico agam.

*) Vulgo Chronicon breve (Χρονικὸν σύντομον) vocant; alii Chronicon Veneto-Byzantinum appellare consueverunt.

Ait igitur scriptor histor. cap. VII pag. 29 ed. Bekker: . . . . ἰδὼν οὖν τὴν ἄφιξιν τοῦ Καντακουζηνοῦ βραδεῖαν οὖσαν, καὶ βουληθεὶς ὀπισθόρμητος γενέσθαι (ἤκουσε γὰρ ὅτι οἱ τῆς Ῥόδου φρέριοι στόλον κατασκευάσαντες ἀφίκοντο ἐν τῷ λιμένι τῆς Σμύρνης, καὶ ἤρξαντο οἰκοδομεῖν φρούριον ἐν αὐτῷ ὡς ἐπ᾽ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Πέτρου ἕνεκα σωτηρίας τῶν φυγάδων αἰχμαλώτων), τὰ πρὸς εἰρήνην καὶ φιλίαν καλῶς διατεθεὶς αὐτός, ἡ δὲ Καντακουζηνὴ σὺν δώροις ὅτι πλείστοις φιλοξενήσασα ἀπέπεμψεν, ἐλθὼν μετ᾽ αἰχμαλωσίας ἱκανῆς, ἀπαρχῆς οὔσης τοῦ καρποῦ τῆς ἁμαρτίας τῶν Ῥωμαίων τῶν κατοικούντων ἐν Θρᾴκῃ καὶ ἐν πάσαις ταῖς κατὰ δύσιν μέρεσιν. Quid in hoc verborum ambitu ab antiquorum dicendi consuetudine abhorreat vix opus est exponi, id tantum ajo, falli egregium virum Imm. Bekkerum pro ἐν πάσαις ταῖς κατὰ δύσιν μέρεσιν scribendum esse ἐν πᾶσι τοῖς conjicientem. Neque enim ad grammaticam normam quam a Platone, Demosthene et similibus petere solemus Ducas exigendus est, qui illum de quo ad Dem. Zen. v. 197 (p. 101) locutus sum recentiorum poëtarum barbarismum πᾶσα εἷς vel πᾶσα ἕνας (pro πᾶς εἷς i. e. ἕκαστος), πᾶσα ἓν vel πᾶσα ἕνα (i. e. ἕκαστον) secutus πάσαις ταῖς μέρεσι dicere ausus est.

Cap. VIII p. 32. ὅσοι μὲν τῶν Τούρκων ἠνδραποδίζοντο, μαχαίρας αὐτοὺς παράνάλωμα ἐπεποίη, ὅσοι δὲ τῶν Ῥωμαίων, μόνον τοῖς ἐνδύμασι αὐτοὺς ἀφελοῦντες γυμνοὺς ἀφίεσαν οἴκαδε πορεύεσθαι. Hic ne quid de barbara constructione dicam, ἐπεποίη, cujus loco Bullialdus ἐποίησαν legendum suspicatus erat, in ἐποίουν mutari convenit propterea quod sententia imperfectum requirit, ἀφελοῦντες autem saltem in ἀφελόντες convertendum est.

Cap. XXXVIII p. 273 ed. Bekker. ὁ δὲ σοφιστὴς τῆς κακίας ἐκείνης ὁ τεχνίτης τι μέθοδον ἐπίστατο τοῦ μὴ διαρραγῆναι τὴν χωνείαν· Bekkerus insolentia structurae τι μέθοδον commotus, num τίνα reponendum sit quaerit, immemor usus recentioris, quo pronomen interrogativum τί et indefinitum κάτι omnis generis et numeri sunt. Vide adnot. meam ad Dem. Zen. Paraphr. v. 221 p. 106 et Scarlatum p. 129 et infra lib. II cap. 2. Haec analogia quum Ducae obversaretur, τι μέθοδον nove et insolenter dixit.

Accedo ad Chronicon, cuius conditor promiscue γέγονε et ἐγέγονε scripsit, atque id quidem tam saepe, ut satis pateat, ἐγέγονε non librario, sed auctori tribuendum esse. Neque tamen Bullialdus quidquam de hoc similibusque verborum portentis commentatus est. Nam Bekkerus omnino nihil de hoc Chronico adnotavit. Res autem sic se habet. Quum exolescentibus paulatim verborum perfectis in vulgari sermone aoristi salva veteri vi et potestate perfectorum significatione augerentur, diu tamen quaedam perfecta tanquam prioris aetatis reliquiae manebant. Quae quia non jam pro perfectis, sed pro aoristis habebantur, idcirco aoristorum more augmento insigniri potuisse non mirandum. Hinc ἐγέγονε dupliciter auctum et duplicatione perfecti indice et augmento aoristi nota. Caeterum nemo ignorat vulgares hujus verbi aoristos esse ἔγινα, ἐγίνην et ἐγίνηκα. Cf. Corais Ἀτακτ. I pag. 335 et Davidis Παραλλ. τῆς ἑλλ. καὶ γραικ. γλώσσης pag. 60.

Pag. 521 ed. Bekker. legitur: ϛϡξή ἔτει ἦλθεν ὁ αὐτὸς ἀμιρᾶς τὸ δεύτερον εἰς τὸν Μεζηθράν, καὶ ἐπῆρε τὸν κύριν Δημήτριον τὸν δεσπότην σὺν τῆς βασιλίσσης καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπεῖρεν εἰς τὸ Σαράϊ·μηνὶ Μαΐῳ λ', νεμήσει ζ'. Nihil dicam de junctura σὺν τῆς βασιλίσσης quae in novitia graecitate dativo privata nihil habet mirabile, sed hoc unum notandum existimo, quod Bekkerum fugit, posteriore loco aeque ac priore pro ἐπεῖρεν flagitari ἐπῆρεν. Vid. Scarlatum p. 209 et Coraïs Ἀτακτ, II. p. 52.

Pag. 522. ἐποίησεν ἀμάχην ἡ αὐθεντία ἡμῶν μετὸν Τοῦρκον. Ita Bekkerus Bullialdum secutus edidit. Idem locus a Ducangio s. v. ἀμάχη i. e. μάχη p. 57 hoc modo laudatur: „Chronicon Veneto-Byzantinum an. 1499 ἐποίησεν ἀμάχην ἡ αὐθεντία ἡμῶν μετὰ Τούρκων." Ex hac discrepantia colligas Ducangium ea quae in codice reperiuntur exhibere, Bullialdum scriptoris barbariem imitatum tacite hunc locum mutasse. Praecedunt enim haec: ἐποίησεν ἡ πανυψηλοτάτη ἡμῶν αὐθεντία τῶν Βενετίων ἀγάπην μετὸν Τοῦρκον, subjiciuntur autem ἐποίησε τὴν ἀγάπην μετὸν Τοῦρκον. Sunt igitur omnia quantum in hujusmodi scriptore fieri potest, in Bekkeri textu hoc loco emendata, nisi quod pro μετὸν Τοῦρκον ubique μὲ τὸν Τοῦρκον i. e. μετὰ

τοῦ Τούρκου poni oportet, haud secus atque p. 516, 13 et 18 pro μετὸ φοσάτον et μετὴν ἀφεντία μας desideratur μὲ τὸ φοσσάτον et μὲ τὴν ἀφεντία' i. e. αὐθεντίαν μας. Sed quaeritur, quo jure hic scriptor pugnam vocaverit ἀμάχην, quum veteres et recentiores Graeci μάχην dicere soleant. Id facile erit ad intelligendum reputanti Taurunum (Λευκόπολιν), quod oppidum Graeci vulgo Βελλεγράδιον vel τὸ Μπελιγράδι (Μπελιγγράδ) nominare consueverunt, a Chronographo p. 524 ed. Bekker. τὸ Ἀμπελογράδι appellari, quasi nomen ab ἄμπελος voce repetendum sit. Adde quod Nauplia urbs, cujus usitatum nomen est τὸ Ναύπλιον vel Ναύπλι, ab hoc uno scriptore p. 516 vocatur Ἀναύπλι. Qua de re operae pretium est audire Coraem qui Ἀτακτ. II. p. 1 τὸ α στοιχεῖον, inquit, πλεονάζει κατ' ἀρχὰς τῶν λέξεων, οἷον, Ἀπήγανος, Ἀμασχάλη, Ἀσφενδόνη, πλεονασμὸν συγχωρημένον εἰς τοὺς ποιητάς, ὁσάκις τὸ ἀπαιτεῖ τὸ μέτρον τῶν συλλαβῶν, οἷον ὁ στιχουργήσας (δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς),

δίδει τον πληγὴν μεγάλην
μέσα εἰς τὴν ἀμασχάλην,

φανερὸν, ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ᾱ, διὰ τὸ μέτρον. Ἀλλ' ἐὰν ἀντὶ τοῦ μέσα ἐμεταχειρίζετο τὸ πάραυτα, ἢ ἄλλο τι τρισύλλαβον, τότ' ἐδύνατο νὰ εἴπῃ χωρὶς πλεονασμὸν,

πάραυτα εἰς τὴν μασχάλην·

Hinc efficitur Chronographum id quod solis poetis liceat in prosa oratione usurpare non gravatum in pessimis scriptoribus numerandum esse. Sunt vero et alia in hoc Chronico poëtici sermonis vestigia. Neque enim ubique ἀπὸ dicit, sed saepe etiam poëtico vocabulo ἀπαὶ utitur. Talis est locus quem Ducangius p. 909 s. v. μερτικὸν in hunc modum affert: „Chronicon Veneto-Byzantinum an. 1514. ἐχάλασαν πλεῖστα ὁσπείτια ἀπό τε κάστρος τὸ ἄνω, καὶ μερτικὸν ἀπὲ τὸ κάτον." Eadem verba exstant apud Bekkerum p. 523, qui tamen μέρτικον scribit, quum ultima huius vocis syllaba semper acuatur. De reliquo non est quod moneam, ubique ἀπὲ in hoc Chronico convertendum esse in ἀπαί, quod Bekkerus Bullialdi vestigiis ingressus facere neglexit. Ortum autem mendum ex Itacismo. Licet vero τὸ κάστρον solemnis sit forma, minime tamen κάστρος conjecturis vexandum, quum plura-

liter eo nomine utatur Damascenus Studita Homil. 11 Σόδομα καὶ Γόμοῤῥα ἦταν (i. e. ἦσαν) κάστρη μεγάλα. Neque vero putandum interiisse hanc plurativi numeri formam, siquidem plebs etiam nunc κάστρη pro κάστρα dicit. Cf. Darvaris Γραμμ. ἁπλ. σελ. 399. Porro apud Ducangium legitur ὁσπείτια (quod vulgo σπίτια et σπήτια scribunt), apud Bekkerum ὀσπείτια leni afflatu quem latina vox respuit. E praegresso τὸ ἄνω cogendum, opponi hic a scriptore τὸ ἄνω et τὸ κάτω. Verum quominus corruptum illud τὸ κάτον sic emendemus, ut pro eo substituamus τὸ κάτω, obstat imprimis vulgaris hujus adverbii forma κάτου. Cf. Dem. Zen. Paraphr. Batr. v. 158. Quamobrem pro κάτον, quod nihil est, reponendum κάτου.

Sed aliis quoque locis Ducangius in citandis Chronographi verbis cum Bekkero non consentit. Sic pag. 741 s. v. κουρσεύειν, cursare, praedari, πορθεῖν, λεηλατεῖν haec allegat: „Chronicon Veneto-Byzantinum an. 1444 ἐπαρέλαβε δὲ αὐτὸς τὰς Θήβας τὰς ἑπταπύλας καὶ ἐκούρσευσε μέχρι Λιβαδίας, quae apud Bekkerum p. 519 in hunc modum depravata sunt: ἐπαρέλαβε δὲ ὁ αὐτὸς τὰς Θήβας τὰς ἑπταπύλας καὶ ἐκούρευσε μέχρι Λιβαδείας." Hic etsi ὁ αὐτὸς recte se habet repudiandumque Ducangianum illud αὐτὸς, propter ea quae praegrediuntur Τῷ ,ϛϡνβ′ ἔτει μηνὶ Μαρτίῳ ἔκτισε τὸ Ἑξαμίλιον κύρις Κωνσταντῖνος Παλαιολόγος ὁ δεσπότης Μωραίου, neque Λιβαδεία pro Λιβαδία scriptum offendit, tamen expulso ἐκούρευσε, quo *tonsoris* partes Constantino Palaeologo imponuntur, ἐκούρσευσε rescribendum esse liquet. Cf. Duc. p. 190, 4 καὶ τὰ πέριξ ἐκούρσευε. Pag. 521 ed. Bekker. legitur: Τῷ ,ϛϡοα′ ἔτει, μηνὶ Ἀπριλίῳ γ′ ἡμέρᾳ, κυριακῇ τῶν βαίων, ἐπαρέδωσαν οἱ Ἀργεῖοι τὴν χώραν τοῦ Ἄργους εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων. Quid Bekkerus esse voluerit τὴν κυριακὴν τῶν βαίων, ignoro. Certe diem dominicum palmarum omni aetate Graeci τὴν κυριακὴν τῶν βαΐων vel τὴν ἑορτὴν τῶν βαΐων vocarunt. Quod quoniam omnibus ita notum est, ut ne Ducangio quidem teste p. 167 opus sit, pro βαίων exarandum esse βαΐων apparet.

Magna porro in scribendis vocibus Bekkeri inconstantia est, qui quamvis in praefatione orthographiae et interpunctionis rationem se habiturum professus, tamen de expurgandis codicis

sordibus neutiquam cogitavit, veritus, ni fallor, ne cum librarii mendis simul ipsius Chronograpbi vitia tolleret. Quare quemadmodum Aristotelis *) libros servatis ubique membranarum lectionibus ediderat: sic etiam Ducae historiam et Chronicon Veneto-Byzantinum ne correctis quidem scripturae mendis divulgavit. Pag. 518 legitur: ἐπῆραν οἱ Μουσουλμαννοὶ τὴν Θεσσαλονίκην, sed p. 520 παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Μουσουλμάνων ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν. Quum autem Graeci recentiores hoc genus hominum Μουσουλμάνους nominare soleant, apertum est, priorem locum e posteriore emendari oportere. Idem dicendum de duobus aliis locis. Pag. 520, 12 legitur: καὶ παρέλαβεν αὐτὴν μηνὶ Μαΐῳ κθ', ὥρᾳ γ', τῷ ,ϛϡξα' ἔτει νεμήσεως α' sed p. 521, 24 τῷ ,ϛϡοη' ἔτει νεμήσεος η' ἦλθεν ὁ ἀμιρὰς κ. τ. λ., ubi restituendum νεμήσεως. Pag. 523 pro ἐτζάκησεν rescribendum ἐτζάκισεν, (utitur autem scriptor in eadem enuntiatione participio τζακισμένος) et pro εὐλογήμενος (ibid. v. 17) ponendum εὐλογημένος. Alia ratio est eorum locorum, quae indicio sunt ipsum scriptorem sibi non constitisse.

Pag. 516, 24. καὶ τῇ κα' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ἦλθον εἰς τὸ Λέοντος καὶ ἐπολέμισαν. Erunt fortasse qui corrigant ἐπολέμησαν. Nimirum nostrae aetatis Graeci semper πολεμῶ, nunquam πολεμίζω dicunt. Qui enim poëticam vocem πολεμίζειν ad nostram memoriam propagatam esse opinatur, similiter errat atque Lobeckius Paral. Gramm. Gr. p. 74 ratus antiquissimum vocabulum μάρη etiam nunc in Graecorum sermone reperiri. Verba ejus sunt: „nam μάρη ἡ χεὶρ κατὰ Πίνδαρον Schol. Il. O, 137 et ab hoc nomine quod Coraes Atact. I. p. 140 in novitia Graecitate perdurare testatur, vulgo verba μάρπτειν, μάρνασθαι, εὐμαρής, δυσμαρής repetere solent." Coraes autem haec scripsit: .... ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν ἄχρηστον ἁπλοῦν μάρα τοῦ ὁποίου ἴχνη σώζονται εἰς τὸ σύνθετον εὐμαρής, συνώνυμον τοῦ εὐχερής,

*) μῖξις Probl. IV, 15 ac de Meliss. Xen. et Gorg. cap. I; sed μίξις Phys. Auscult. V, 4 p. 229, 2. de Gener. Animm. II. 8 p. 748, 33. de Color. II p. 792, 34. VI p. 799, 14. μῖγμα de Coel. II, 3. fin. de Gener. Animm. II p. 747, 35. μίγμα Ausc III, 4 p. 203, 23. Promiscue γίγνεσθαι et γίνεσθαι atque alia ponit.

ἴσως δὲ καὶ εἰς τὸ μάρπτω (τὸ κοινῶς πιάνω), ἤγουν τῇ μάρῃ (χειρὶ) ἅπτομαι καὶ εἰς τὸ μάρναμαι, τὸ πολεμῶ καὶ μάχομαι. Manus recentioribus Graecis est ἡ χεὶρ vel τὸ χέρι, *) non ἡ μάρη, quod nemo intelligit. Quodsi Coraës ausus est obsoletum nomen suis verbis inserere, id eo tantum consilio fecit, ut verbum μάρπτειν quod inde ortum videtur, exponeret. Nec tamen quidquam est quod vel cum Bekkero vel cum Lobeckio de hujusmodi rebus expostulem. Etenim novitia Graecitas multas et venerandas antiquitatis reliquias servavit. Quis vero ignorat fallacem esse Grammaticorum ipsorumque veterum scriptorum auctoritatem, qui interdum optimas voces damnant atque ea verba intercidisse ajunt quae etiam nunc in plebis ore vigere certissimum est. Nihil unquam minus vere Lactantius Firmianus scripsit, quam ea quae Divinar. instit. lib. IV cap. 7 de verbis χρίειν et ἀλείφειν tradit. Sic autem ait vir christianae disciplinae, quam antiquitatis et graecarum litterarum studiosior: „Verum quoniam Graeci veteres χρίεσθαι dicebant ungi, quod nunc ἀλείφεσθαι, sicut indicat Homericus ille versus:

αὐτοὺς δὲ δμωαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ·

ob hanc rationem nos eum Christum nuncupamus, id est unctum, qui Hebraice Messias dicitur. Unde in quibusdam Graecis scripturis, quae male de Hebraicis interpretatae sunt, ἠλειμμένος, id est, unguendo creatus, scriptum invenitur, ἀπὸ τοῦ ἀλείφεσθαι." Unum citat Homerum hujus verbi auctorem, quod et alii frequentarunt. Jam licet Lactantii aetate plerique Graecorum, ἀλείφειν dicerent ungere, non χρίειν, ipsum tamen verbum χρίειν non interiisse testatur nostri temporis graecitas (cf. Ducang. p. 1761), quae χρίζειν eodem significatu conservavit, hoc discrimine quod homines indocti nonnunquam χρίζειν dicunt, caeteri omnes ἀλείφειν usurpare solent. Caeterum ut Christum nemo ἠλειμμένον

*) Ducangius p. 1748:
χέρα, χέρι, χαῖρι, manus, χείρ. Anonymus de nuptiis Thesei lib. 7 extr.

καὶ εἰς τὴν φούχταν τοῦ σπαθίου πάντα τὴν χέραν τοῦχε.

In his χαῖρι male scriptum pro χέρι, versus autem sic mutandus:

καὶ εἰς τὴν φοῦχταν τοῦ σπαθιοῦ πᾶσα' τὴν χέραν τοῦ 'χε

i. e. πᾶσαν τὴν [αὐτοῦ] χεῖρα εἶχε.

vocat, ita usus vocis χριστὸς latius patet quam vulgo opinantur. Nam etiam nunc sacerdotes eleganter dicunt: οἱ βασιλεῖς εἶναι οἱ χριστοὶ τοῦ κυρίου. Ab his vetustatis reliquiis, quae plurimae in plebejo sermone supersunt, diversam esse intelligitur singulorum scriptorum, imprimis poëtarum, licentiam. Hi enim haud raro de industria insolita consectantur. Athanasius Christopulus memor loci Homerici Il. V, 745 .... λάζετο δ' ἔγχος βριθύ, μέγα, στιβαρόν, τῷ δάμνησι στίχας ἀνδρῶν ἡρώων, τοῖσίν τε κοτέσσεται ὀβριμοπάτρη aliorumque similium in poemate quod inscribitur Ἔρωτας ἀπολογούμενος vocabulum στιβαρόν, ignotum hodie plebi, vulgari sermoni inserere non veritus documento est, quam facilis sit recentioribus Graecis antiquorum imitatio. Sic autem ait:

καὶ τέλος μὲ κατάπεισαν, καὶ ἄλλαξα κ' ἐπῆρα
τὴν Ἀθηνᾶ' τὴν τρομερὴ' καὶ σοβαρὴ' 'ς τὴ λύρα,
καὶ ἄρχισα τὸ ἴσό μου σιγὰ κ'ἐτραγουδοῦσα,
κ'εἰς τὸν βαρὺν τὰ ἄθλά της τ'ἀθάνατα λαλοῦσα·
τὸ πῶς δαμάζει πάντολμα τὸν αἱμοφάγον Ἄρη,
τινάζοντας φρικτότατα τὸ στιβαρὸ κοντάρι·
τὸ πῶς πολέμους συγκροτεῖ, πῶς νίκαις κατορθόνει
καὶ τοὺς ἀνδρείους Ἥρωας μὲ δάφναις στεφανόνει.

Alii adjectiva in οεις et ηεις exeuntia eaque diu quasi intermortua *) habita resuscitarunt, ut Calvus qui Od. IV stroph. 7 δροσόεντα ῥόδα dixit et stroph. 15 κορυφὰς τοῦ Κερκετέως δενδρόεντος, Od. 1 stroph. 12 autem ποῦ εἶναι τώρα τὰ σύμμετρα πτερόεντα φωνήεντα, Καστάλιε κύκνε Byronis, poëtae Britanni carmina intelligens. Verum haec ideo memoravi, ut ostenderem, non solum ἐπολέμισαν in hoc quidem Chronico Veneto-Byzantino non esse mutandum in ἐπολέμησαν, quum scriptor pag. 524, 7 ἐπολέμιζεν, in eadem autem pagina v. 13 ἐπολέμει dicat, ut satis pateat eum utroque verbo promiscue esse usum, sed etiam nostrorum temporum Graecitatem multo propius ab antiquo dicendi genere abesse quam Grammatici docent.

*) Cf. Justi Floriani Lobeckii Quaestionum Jonicarum lib. Fasc. I (Regimontii Prussorum 1850).

Pag. 520 ed. Bekker. τῷ ͵ς7λξδ΄ ἔτει, νεμήσει δ΄ ἐγένετο λεῖψις καὶ ὑστέρησις πάντων καρπῶν, καὶ ἤσθιον ὁ λαὸς ἐκ τοῦ λιμοῦ βοτάνας κ. τ. λ. Pro ἤσθιον restituendum ἤσθιεν.

Mirum Chronographus in nomine ἀφέντης i. e. αὐθέντης (cf. Ducang. p. 153) adhibet μεταπλασμὸν κλίσεως, quum ejus genitivum non ἀφέντου (αὐθέντου) esse velit, sed ἀφέντος. Ita certe solus omnium Graecorum scripsit p. 527, 3 διὰ συνέργου (leg. συνεργοῦ) τοῦ ῥηθέντος μεγάλου ἀφέντος et ibid. v. 6 εἰς τὴν δουλοσύνην τοῦ μεγάλου ἀφέντος. Ex his locis emendare licebit illum qui est p. 526, 4, ubi nunc legitur: ἔδοσαν γνωστὸν τοῦ ἀφεντός. Corrige ἔδωσαν ex recentioris Graecitatis analogia, de qua consulendus David Παραλλ. τῆς ἑλλ. καὶ γραικ. γλ. p. 61 et τοῦ ἀφέντος. Eandem legem Chronographus sequitur in voce ἀμιράς, cujus nominativum habet p. 520, 23; 526, 21 atque alibi, genitivum vero ἀμιρός p. 526, 18; quamquam etiam ἀμιροῦ dicit p. 526, 14.

Pag. 526, 16 pro ἀνυποστάσετι, quod corruptum est, lege ἀνυποτάκτει, pro ἐγίνεν autem ἔγινεν.

Pag. 526, 23 ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀχμάτητ, ὁ νεώτερος σουλτάνος, ἐσύναξεν ὅλους τοὺς Ἑβραίους τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν καὶ ἔκοψέν τους καὶ τὸν βίον αὐτῶν ἐδήμευσεν, ὅς ἐσύναξεν ἐξ αὐτῶν βίον πλῆθος ἄπειρον. Quum sensus sit Achmetem e publicatis Hebraeorum bonis magnam pecuniae vim corrasisse, scribendum aut ὅς ἐσύναξεν ἐξ αὐτῶν τῶν βίων aut ἐξ αὐτῶν τοῦ βίου πλῆθος ἄπειρον. Utrumque recte dicitur. Similia praebet Ducangius s. v. βίος p. 202. Quod autem ad Achmetem attinet, is hic quidem recte vocatur Ἀχμάτης, sed in praecedentibus (p. 526, 13) librarii errore ὁ Αἰχμάτη Μπασιᾶς. Emenda ὁ Ἀχμάτης Μπασιᾶς.

Pag. 527, 4 pro ἐσκότοσαν legendum ἐσκότωσαν; ibid. v. 13 pro εἰς τὰ Ἰωάννινα ἐγένετο Περίαν requiritur εἰς τὰ Ἰωάννινα ἐγένετο καὶ εἰς τὴν Περίαν.

Denique pauca dicam de illo loco, quo narratur miraculum, quod in S. Sophiae templo accidisse fertur. Ait igitur scriptor p. 525, 20 ed. Bekker: Τούτῳ τῷ ἔτει ἔδειξεν ὁ θεὸς σημεῖον τοιόνδε ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει τῇ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα. Τὸ μεσονύκτιον ἠγέρθησαν οἱ Τερβήσιδες, καὶ ὑπῆγαν

εἰς τὴν ἁγίαν σοφίαν (immo Ἁγίαν Σοφίαν) νὰ σαλαβατίσουν κατὰ τὸ αὐτῶν ἔθος· καὶ ἐλθόντες εἰς τὰ προαύλια τοῦ ναοῦ ἤκουσαν ψαλμῳδίαν, καὶ εἶδον καὶ φῶς μέγα ἐν τῷ ναῷ, καὶ πλησιάσαντες εὗρον τὰς πύλας ἀνεῳγμένας καὶ φωνὰς ψαλμῳδίας τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀκούσας (leg. ἀκούσαντες) σπουδαίως ἔδοσαν γνωστὸν τοῦ ἀφεντός (leg. ἔδωσαν γνωστὸν τοῦ ἀφέντος ut supra exposui), ὅστις ἦλθε σωματικῶς καὶ ἄκουσε καὶ εἶδεν ἐν ὀφθαλμοῖς, κελεύσας ἵνα ἀναβοῦν εἰς τὰ ἀνηχούμενα, νὰ σκοπεύσουν μήποτέ ἐστιν ἐξ ἀνθρώπων ἢ τοιαῦτα ἐνέργα. Postrema quae depravata esse planum est, sic vertuntur a Bullialdo: „quod ad Sultanum accurate retulerunt, ipseque ingressus audivit et vidit oculis suis jussitque, ut attenderent ad resonantes istos cantus perpenderentque an ab humana voce ederentur." Hic sensum percepit, non ipsa verba. Scribendum enim: κελεύσας ἵνα ἀναβοῦν i. e. ἀναβῶσιν εἰς τὰ ἀντηχούμενα, νὰ σκοπεύσουν μήποτέ ἐστιν ἐξ ἀνθρώπων ἡ τοιαύτη ἐνέργεια „imperavit, ut ascenderent ad cantus istos resonantes visuri, num forte talis actio humana esset." Nemo autem mirabitur in superstitiosa gente tale quid accidisse; qua de re infra lib. II cap. 2 accuratius disputabimus. Quod reliquum est, ipsum hymnum qui est e genere τῶν μεγαλυναρίων (cf. Ducang. p. 895) subjiciam ex Hirmologio (Εἱρμολογίῳ) Venetiis anno 1682 edito, quum rarus sit liber:

Εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα.

Μεγάλυνον ψυχή μου
τὸν ἐξαναστάντα
τριήμερον ἐκ τάφου
Χριστὸν τὸν ζωοδότην.

Μεγάλυνον ψυχή μου
τὸν ἐθελουσίως
παθόντα καὶ ταφέντα
καὶ ἐξαναστάντα
τριήμερον ἐκ τάφου.

Χριστὸς τὸ καινὸν πάσχα,
τὸ ζωόθυτον θῦμα,
ἀμνὸς θεοῦ ὁ αἴρων
τὴν ἁμαρτίαν κόσμου.

Ὁ ἄγγελος ἐβόα
τῇ κεχαριτωμένῃ·
ἁγνὴ παρθένε χαῖρε
καὶ πάλιν ἐρῶ χαῖρε,
ὁ σὸς υἱὸς ἀνέστη
τριήμερος ἐκ τάφου.

Μαγδαληνὴ Μαρία
προσέδραμε τῷ τάφῳ,
καὶ τὸν Χριστὸν ἰδοῦσα
ὡς κηπουρὸν ἠρώτα.

Ἄγγελος ἐξαστράπτων
ταῖς γυναιξὶν ἐβόα·
παύσασθε τῶν δακρύων,
ὅτι Χριστὸς ἀνέστη.

Ἐξύπνισας ὑπνώσας
νεκροὺς τοὺς ἀπ' αἰῶνος,
βασιλικῶς βρυχήσας
ὡς ἐξ Ἰούδα λέων.

Ὁ Χριστὸς ἀνέστη
τὸν θάνατον πατήσας
καὶ τοὺς νεκροὺς ἐγείρας
λαοὶ ἀγαλλιᾶσθε.

Σήμερον πᾶσα κτίσις
ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
ὅτι Χριστὸς ἀνέστη
καὶ Ἅιδης ἐσκυλεύθη.

Σήμερον ὁ δεσπότης
ἐσκύλευσε τὸν Ἅιδην,
ἐγείρας τοὺς δεσμίους,
οὓς ἀπ' αἰῶνος εἶχε
δεινῶς κεκρατημένους.
Δόξα κ. τ. λ.

Μεγάλυνον ψυχή μου
τῆς τρισυποστάτου
καὶ ἀδιαιρέτου
θεότητος τὸ κράτος.

Χαῖρε παρθένε χαῖρε,
χαῖρε εὐλογημένη,
χαῖρε δεδοξασμένη,
ὁ σὸς γὰρ υἱὸς ἀνέστη
τριήμερος ἐκ τάφου.

Notandum vero, tempore paschali apud Graecos vulgo a salutantibus dici Χριστὸς ἀνέστη. **Quo fit, ut auctor threni de capta a Turcis Adrianopoli in commemorandis praecipuis diebus festis paschatis nomini** (καὶ τῆς λαμπρῆς τὴν κυριακὴν) **sacram hanc et solemnem salutandi formulam** Χριστὸς ἀνέστη **adjiciat. Initium threni est:**

Κλαίγουν τἀηδόνια τῆς Βλαχιᾶς καὶ τὰ πουλιὰ 'ς τὴν δύσιν,
κλαίγουν ἀργά, κλαίγουν ταχειά, κλαίγουν τὸ μεσημέρι,
κλαίγουν τὴν Ἀδριανούπολιν τὴν βαρειὰ κρουσευμένην,
ὁποῦ τὴν ἐκρουσεύσανε ταῖς ἑορταῖς τοῦ χρόνου,
τοῦ Χριστουγέννου 'γιὸ' κηρὶ καὶ τοῦ βαΐου 'γιὰ βάϊα
καὶ τῆς λαμπρῆς τὴν κυριακὴν 'γιὸ' τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

In his verbis χρουσεύω idem valet quod κουρσεύω, 'γιό' et 'γιά ex ἅγιον et ἅγια decurtata sunt. Praeterea ad patrium Graecorum ritum pertinent egregii poetae Alexandri Sutsi verba πανοραμ. τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως σελ. κγ':

Πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Πανόρμου διαβαίνων,
χιλιάδας ἐκεῖ εὗρον ἀδελφῶν ἀποικισμένων.
Τὴν αὐγὴν αὐτοὶ τοῦ πάσχα μὲ λαμπάδας ἀναμμένας
ἀναβαίνουσιν εἰς ὄρους κορυφὰς χιονισμένας,
καὶ μακρόθεν θεωροῦντες τὸν ὁρίζοντα τοῦ γένους
κράζουσι· Χριστὸς ἀνέστη! μ' ὀφθαλμοὺς δακρυβρεγμένους.

CAPUT ALTERUM.

Verum ut ad Ducangium ad quem emendandum et locupletandum haec scripta sunt revertur, nihil magis doctissimis viris aliquando fraudi fuit, quam quod non omnia vocabula litterarum ordine exhibentur, sed interdum deserta elementorum serie etymologiae ratio habetur. In narratione barbarograeca de Vulpe, aliquoties Venetiis excusa, quam Jac. Grimmius epistolae ad Lachmannum datae inseruit, saepenumero invenitur vox κακορίζοιχος, quam germanicarum litterarum princeps a ῥίζα vel ὁρίζω ducit. Est autem κακοῤῥίζικος (sic enim rectius scribitur quam κακορίζικος, κακορίζηκος, κακορίζοικος apud Ducangium p. 1297 vel κακοῤῥοίζικος et κακοῤῥείζικος apud Scarlatum) repetendum e κακός et italico ῥιζικόν (risico). Usurpant vero Graeci τὸ ῥιζικόν, de fato, sorte, fortuna, periculo, ut recte exponit Ducangius. Ita fit, ut κακοῤῥίζικος nihil sit nisi κακόμοιρος vel δυστυχής. Sed nulla alia res Grimmium in errorem videtur induxisse, quam quod Ducangius vocabulum caeteroqui notissimum non servato litterarum ordine affert, sed italico nomini ῥιζικόν subjungit. Alio errore ducitur Coraes qui Ἄτακτ. II προλεγ. σελ. θ' perperam accipit haec Stephani Sachlecis verba:

καὶ κεῖνοι εἰς μιὰν ἤρχιζαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν,
νὰ τραγῳδοῦν λατινικὰ καὶ νὰ μὲ πεσκαντάρουν.

Nihil hic difficile praeter verbum πεσκαντάρουν, quod graecum esse nego. De hoc sic commentatur vir eruditissimus: ἀγνοῶ τὴν λέξιν πεσκαντάρουν. Ἂν ἦναι ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν pescare, σημαίνει νὲ μὲ ὀψαρεύωσι, μεταφορικῶς, νὰ μὲ ἐρευνῶσι, ζητοῦντες νὰ μοῦ σύρωσι λόγους καὶ ἐξομολογήσεις βλαβερὰς εἰς ἐμέ. Verum etiamsi Coraes vim verbi πεσκαντάρουν perspexisset, tamen nullo modo barbarum hoc verbum ex italico *pescare* oriri posset. Etenim verba latina et italica, quae media aetate in graecam linguam irrepserunt, partim a supinis partim ab indicativis vel infinitivis praesentis oriunda sunt. Hac ratione e supino *missum* fit μισσεύω (μισεύω) jam apud Theophanem an. 36 Justiniani, *traditum* transit in τραδιτεύω ap. Schol. Basil. lib. II, *translatum* in τρανσλατεύω mutatur in Gloss. Basil. Sed e supinis *armatum* et *tentum* nascitur ἀρματόω sive ἀρματόνω jam apud Theophanem ann. 22 Copronymi et τεντόνω apud Ducam hist. cap. 17. Contra e *constare* prius fingebatur κοστεύω apud Anonymum de bellis Francorum, nnnc κοστίζω dicitur. *Tractare* convertitur in τρακταΐζω apud Photium Bibl. Cod. 18. Denique ex italico *travasare* i. e. μεταγγίζω formatur τραβαζάρω apud Agapium Geopon. cap. 48. Itaque ex italico *pescare* necessario fit πεσκάρω, non πεσκαντάρω. De reliquo Ducangius versiculum supra laudatum p. 577 s. v. καντάρειν in hunc modum, quod Coraem fugit, allegat:

νὰ τραγῳδοῦν Λατηνικὰ καὶ να με πῶς καντάρουν.

Non dubito quin Ducangius id quod in codice scriptum est rectius acceperit quam Coraes. Itaque versum sic emendo:

νὰ τραγῳδοῦν Λατινικὰ καὶ νὰ μέ πως καντάρουν

hac sententia: „incipiunt latine (italice) canere meque quodammodo cantare i. e. summis laudibus ferre.“ Hoc autem non sincere, sed miserrimi hominis irridendi causa fieri e sequentibus patet.

CAPUT TERTIUM.

Transeo ad aliam rem paucis ni fallor cognitam satis et perspectam. In Ducangii glossario doctrina metrica mediae aetatis passim illustratur. Ex illa autem carminum varietate, qua

olim lyrica poesis ad summum pervenerat, pauca genera posteris placuisse notum testatumque est. Imprimis enim anacreontica carmina hominum studia tenuerunt, quibus condendis et quoad ejus fieri poterat variandis plurimi posterorum saeculorum poetae videntur operam dedisse. Sed quamvis illi de antiquorum via declinarint aliique in poematis scribendis ad aliam normam mentem direxerint, tamen in hac ingeniorum diversitate quaedam judicii ac voluntatis similitudo et cognatio apparet. Talia carmina contexuerunt Sophronius, Leo Magister, Acoluthus et Georgius Grammatici, Johannes Gazaeus, Helias Syncellus, Ignatius Grammaticus, Christophorus primus a Secretis, Photius, Arsenius Archiepiscopus, Catrares, Manuel Palaeologus et Leo Sapiens Imperatores, Constantinus Siculus. Ad hoc poësis genus pertinent, quae apud Ducangium sub vocc. κουκούλλιον p. 727 et οἶκος p. 1034 dicuntur. Sed de hujusmodi versibus omnium optime egit Scholiastes Hephaestionis p. 87 seq. (171 seq.) qui veteres ait iambico dimetro acatalecto nomen versus Anacreontei indidisse, quod genus de more in imparibus locis spondeos reciperet, de recentioribus autem haec docet: οἱ δὲ νεώτεροι διαιροῦσιν αὐτὸ εἴς τε κῶλα ἓξ καὶ εἰς δύο· καὶ τὰ μὲν ἓξ κῶλά φασιν οἴκους, τὰ δὲ δύο κουκούλιον· καὶ ἐπιδέχονται οἱ μὲν οἶκοι ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους, καὶ περιττὴν συλλαβήν· οἷον,

ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ῥεῖθρον.

καὶ

ἀπὸ τῆς φίλης ἐρήμου.

τὸ δὲ τούτων κουκούλιον σύγκειται ἔκ τε τοῦ ἐλάσσονος τῶν δισυλλάβων ποδῶν, τουτέστι τοῦ πυῤῥιχίου καὶ ἐκ τοῦ μείζονος, ἤτοι τοῦ σπονδείου· καὶ ἔχει ἐν μὲν ταῖς περιτταῖς χώραις τὸν ἐλάσσονα, ἐν δὲ ταῖς ἀρτίαις τὸν μείζονα, οἷον

ἀρετῆς εὐστεφάνου ἄνθεα δρέψας
ἁγίων περσιδάμου κόσμου αἴων (leg. ἁγίων ῥυσιδόμου κ. τ. λ.),

καὶ

Ζαχαρίου μεγάλου πάγκλυτε κοῦρε.

τινὲς δὲ συντάττουσιν αὐτοῖς καὶ ἕτερον ἐξ ἑνὸς τῶν τετρασυλλάβων ποδῶν τὴν συστροφὴν ἔχοντα, ἤγουν ἐξ Ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος τρίμετρον ἀκατάληκτον, ὃν καὶ ἀνακλώμενόν φασιν.

ἐπιδεχόμενον δὲ τομὴν ἐφθημιμερῆ, τουτέστι μετὰ τὰς τρεῖς τοῦ δευτέρου ποδὸς περαινομένην τὴν τομὴν εἰς μέρος λόγου· οἷον,

ἀρετῆς ἔργα φέρειν ἔμπονος ἥβη.

ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀπὸ χοριάμβου ἄρχεται ὁ τοιοῦτος στίχος, εἶτα ἔχει τὸν Ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος, διὰ τὸ ἀδιάφορον τῆς τελευταίας, καθὰ τῷ ἁγίῳ Σωφρονίῳ καὶ ἄλλοις ἀρχαιοτέροις δοκεῖ· οἷον,

Χριστιανῶν μακάρων ἔλθετε παῖδες.

καὶ οὕτω μὲν ἐκ τριῶν τετρασυλλάβων, εἰ δὲ βούλει ἐκ δισυλλάβων, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ χώρᾳ τροχαίου, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἰάμβου, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, πυῤῥιχίου, ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ, σπονδείου, ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ πάλιν πυῤῥιχίου, ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ, τροχαίου ἢ σπονδείου διὰ τὴν ἀδιάφορον. **His consentanea habet Ducangius s. v.** κουκούλιον **e scriptoribus manu exaratis, quae et Matranga Anecd. Graec. Vol. I Praef. 31 additis e Codice Vaticano variis lectionibus affert. Similiter Grammaticus Bernensis apud Hermannum Elem. doctr. metr. p. 488** τὸ Ἀνακρεόντειον ἔστι μὲν δίμετρον· ἐπιδέχεται δὲ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτοῦ ἀνάπαιστον, καὶ δύο ἰάμβους καὶ μίαν περιττὴν συλλαβήν· οἱ δ' ὡς τριμέτρῳ χρησάμενοι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ τιθέασι τροχαῖον· ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἴαμβον· ἐν δὲ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ πέμπτῃ πυῤῥίχιον· ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ σπονδεῖον. ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ ἀδιαφόρως.

Δίμετρον ἐν τῇ ἀρχῇ συλλαβῇ περιττεῦον·
καί πού τι καὶ βροτῶν φάτις.
Δίμετρον καταληκτικόν·
τά τε βάθρων πολίων.
Δίμετρον συλλαβῇ περιττεῦον ἐν τῷ τέλει·
ὁ νόος θέλει γεραίρειν.
ὅμοιον
ὁ νόος θέλει καθυμνεῖν.

Qua de re Hermannus: „Sed explicanda, inquit, paucis haec doctrina est. Etenim οἴκους **recentiores isti strophas appellabant, ut Fresnaeus in Glossario docuit, eodem modo quo ab Italis** ***stanze*** **dicuntur. Hinc apertum est,** οἴκους **illos sex versibus Anacreonteis constitisse iisque deinde additos esse duos trimetros Ionicos, qui interdum a Choriambo incipiebant eosque cuculii no-**

men habuisse. Videntur autem οἶκοι isti nonnunquam etiam ex quattuor Anacreonteis compositi fuisse. Elias monachus p. 80 (correctum enim dabo) τοῦ Ἀνακρεοντείου οἱ οἶκοι (quod est in cod. Med. οἱ Ἀνακρέοντες non damnem: familiaris ista videtur appellatio fuisse) ἐπιδέχονται μὲν ἀνάπαιστον καὶ δύο ἰάμβους καὶ μίαν περιττὴν συλλαβήν, οἷον,

ἀπὸ τοῦ λίθου τὸ ῥεῖθρον·

λέγονται δὲ διὰ μέλους ἀνὰ τέσσαρες, οἷον·

φίλε, μὴ λάθοι ἐμεῖο,
ἀρετῆς τρόποισι λάμπων,
ἀγάπης ὅρους φυλάττων,
μοναχῶν ἄριστε Μάρκε."

Haec Hermannus verissime, quamquam de uno tantum sensu vocis οἶκος loquitur, quum duae sint ejus in re metrica notatu dignae significationes. Deinde quod ait videri οἴκους istos nonnunquam quattuor Anacreonteis constitisse, id Sophronii aliorumque exemplo probabimus. Sed neque Grammaticorum praecepta neque Ducangii explicationes per se sufficiunt ad perfectam rei imaginem animo informandam, nisi quis simul poetarum posteriorum *) exempla intuitus ea quae magistri illi non tradunt perspexerit. Subjiciam igitur Sophronii hymnum in Christum recens natum compositum, quem primus edidit Leo Allatius in diatriba de Symeonum scriptis. Hujus carminis argumentum e Lucae Evang. Cap. II petitum esse apparet.

Σωφρονίου οἶκος εἰς Χριστὸν τὸν ἄρτι γεγενημένον.

Ἀπὸ Βηθλεὲμ παρέλθω
μετὰ παρθένου τεκούσης,
βρέφος ἀγκάλαις φερούσης
κλυτὸν ἐς δόμον Θεοῖο.

*) Hermannus p. 490 seq. de solo Gregorio Nazianzeno et Synesio loquitur.

Βιβλίον κόμιζε Λουκᾶ,
κιθάρην φέρε Προφῆτα,
ἵνα τῷ τεχθέντι Χριστῷ
διφυὲς μέλος προςάξω.

Γενέτῃ γάρ ἐστιν ἶσος
Θεὸς ἐκ Θεοῦ, παλάμας
ἴσος αὖ πάλιν τεκούσῃ,
βροτὸς ἐκ βροτοῦ γὰρ ὤφθη.

Διὸ σύνθετον καλέσσω
τὸν ἀσυγχύτως φανέντα·
δύο γὰρ φύσεις τελείας
μετὰ σύνθεσιν δοκεύω.

Ἐς Θεὸν ἐς γενέτην Χριστὸς ἱκάνει,
δεσποτικοῦ προθέειν σπεύσομεν ἴχνους.
ὅτι Χριστὸς ἐς τοκῆα
Θεὸν ὡς βρέφος προῆλθεν,
προθέειν προθεῖτε πάντες.

Ἔθιμος δ' ἐπεὶ τελέσθη
ἁγίας χρόνος λοχείης,
καθὰ Μωσέως κελεύει
νόμος εὐσεβοῦς προφήτου,

Ζάθεον πάϊν τοκῆες
Ἱερουσαλὴμ ἐςῆγον,
βροτὸν ὡς θεῷ προσοίσειν
τὸν ἀεὶ θεῷ συνόντα.

Ζάθεος νόμος γὰρ ἔσκεν,
ὅτι πᾶν διοῖγον ἄρσεν
τοκετοῦ πύλας πανάγνους
ἅγιον Θεῷ καλείσθω.

Θυσίην δ' ὁμοῦ κομίζειν
δύο τρυγόνας κελεύει,
ἀπορουμένοις δὲ τέκνα
τὰ πελειάδων γενέθλης.

Χριστὸς ἐλευθερίην πᾶσιν ὀπάζων
Μωσαϊκῶν νομίμων ἄχθος ἀείρει.
ὃς ἐλευθέραν ποιεῖται
μερόπων νόμου γενέθλην,
θεράπων νόμου φαάνθη.

Ἱερεὺς δέ τις κατῴκει
Ἱερουσαλὴμ ἐν ἄστει,
Συμεὼν μέγας προφήτης,
φορέων Θεοῖο πνεῦμα.

Κράτος ἀξίως ἐτίμα
ἁγίαις φρεσὶν Θεοῖο,
παράκλησιν οὗτος ἔθνους
μένεν Ἰσραὴλ ἰδέσθαι.

Λόγον ἐνθέως βοῶντα
ἅγιον παρέσχε πνεῦμα,
ἵνα μὴ μόρῳ προσέλθῃ,
πρὶν ἴδῃ γόνον Θεοῖο.

Μεγάρων ἄφνω προῆλθεν,
ἱερὸν δ' ἐςῆλθε θεῖον,
(ἅγιον γὰρ εἶχε πνεῦμα)
ἵνα Χριστὸν αὐτὸν εὕροι.

Ὁ νόμος Μωϋσέως ἄρτι τελέσθη,
ὅτι Χριστὸς προφανεὶς ὦπασε τέρμα.
Νόμον οἱ γονεῖς τελοῦντες
ἱερεῖ βρέφος παρέσχον,
ὁ δὲ δέξατο προθύμως
παλάμαις Θεὸν δικαίαις.

Ξένα θαύματα σκοπήσας,
ἅπερ οὐ πάρος τις εἶδεν,
τεταχὼς ἐς ὕψος ὄμμα
λέγε πρὸς βρέφους τοκῆα·

Ὁ θεὸς τεόν με δοῦλον
κατὰ τὸν σὸν ἄρτι μῦθον
ἀπόλυσον ἐν γαλήνῃ,
ὅτι σου τὸ λύτρον εἶδον·

Προφανῶς γὰρ αὐτὸ πᾶσιν
ὁράαν βροτοῖς παρέσχες,
φάος ἔθνεσιν φαείνειν,
κλέος Ἰσραὴλ λεῷ σου.

Συμεὼν ἐκ προγόνων ὄλβιος ὤφθης,
ὅτι Χριστὸν παλάμαις δέξαο μοῦνος.
Ῥόος ἐκ λόγων θεόρτου
γενέταις ἔτικτε θάμβος·
βάθος ἠγνόουν γὰρ οὗτοι
κρύφιον σοφῆς προνοίας.

Συμεὼν τότε προφήτης
μετὰ τοὺς λόγους ἐκείνους
ὀρέγων βρέφος κομίζειν,
Μαριὰμ λέγεται τεκούσῃ·

Τὸ βρέφος πάναγνε τοῦτο
ἐς ἔγερσίν ἐστι πολλῶν
μόρον αὖ τε τῶν συνέθνων
ἐς ἐναντίον τε σῆμα.

Ὑπὸ σὸν δὲ πνεῦμα κούρη
δόρυ κάρχαρον διέλθοι,
κραδιῶν ὅπως ἀπείρων
φανεροὺς λόγους ποιήσῃ.

Ἔννομος εὐσεβίῃ πᾶσι φαείνει·
πρῶτος ἔγνω Συμεὼν Χριστὸν ἐόντα.
Φάτις εὐθέως ἱκέσθαι
ἱερὰν προφῆτιν Ἄννην·
θυγατὴρ πέλεν Φανουὴλ
ἀπ' Ἀσὴρ ἐοῦσα φύτλης.

Χρόνον οὐ βραχὺν γὰρ αὕτη
σαόφρων τέλεσσε χήρα·
ἱερῷ δ' ἀεὶ παροῦσα
Θεὸν ηὐμένιζεν ὕμνοις.

Ψόφον οὐδ' ὅλως ποιοῦσα
πολιοῖς ποσὶν παρέστη,
φανερὸν δ' ἔτευξε Χριστὸν
Ἱερουσαλὴμ πολίταις.

Ψόγον ἐξελοῦσα λήθης
κραδίῃ φύλασσε πάντα
Μαρίη, βρέφος δ' ἑλοῦσα
ἐπὶ Ναζαρὲτ πορεύου.

Μαρίη καὶ Συμεὼν κ' αὐτὸς Ἰωσὴφ
μετὰ Ἄννης ἱκέτας σώζετε πάντας.
Μαρίη κλυτὴ σὺν Ἄννῃ,
Συμεών, ἄναξ Ἰωσήφ,
ἱκέταις γένοισθε τεῖχος.

Pauca in hoc carmine emendavi, quorum ratio reddenda videtur. Ter metri causa εἰς praepositionem mutavi in ἐς; nam v. 28 apud Allatium est εἰςῆγον, v. 56 apud eundem εἰςῆλθε et v. 88 εἰς ἔγερσιν.

V. 61 scripsi τελοῦντες pro eo quod operarum errore prius legebatur πελοῦντες. V. 68 posui βρέφους pro eo quod apud Allatium est βρέφος. V. 73 rescripsi αὐτὸ metri et sententiae gratia pro αὐτὸς ut antea vulgatum erat. V. 74 reposui παρέσχες pro παρέσχεν et V. 75 ἔθνεσιν pro ἔθνεσι. V. 79 edidi θεόρτου; antea legebatur θεόττου. V. 89—90 sic corrupti leguntur apud Allatium μόρον

αὐτέων σὺν ἐθνῶν Ἐς ἐναντίον τε πῆμα. Quum autem Lucas Evang. II, 34 dicat: καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπε πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, non dubitavi locum in hunc modum restituere: μόρον αὖ τε τῶν συνέθνων ἐς ἐναντίον τε σῆμα. V. 93 scriptum erat κραδίαν, quod eodem Luca duce in κραδιῶν mutavi. Ait enim scriptor ibid. v. 35: καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν κραδιῶν διαλογισμοί. V. 102. Pro πέλεσσε et κῆρα quod est apud Allatium reposui τέλεσσε et χήρα. Cf. Luc. ibid. v. 37. — V. 112 edidi ἐπὶ Ναζαρὲτ πορεύου; antea legebatur ἀπὸ Ναζαρὲτ πορεύου. Jam enim confectis negotiis et peracta re divina repetenda erat Nazarenorum urbs, unde cum marito paulo ante profecta erat Maria. — V. 113. κ' αὐτὸς Ἰωσὴφ scripsi pro mendoso κἀατὸς Ἰωσήφ, quod in priore editione reperitur.

Ipsum carmen graece nominatur οἶκος*) propterea quod aedificii instar e variis quasi tabulatis et partibus constat. Praeterea singulae strophae vocantur οἶκοι tanquam habitationes. Earum initia servato litterarum ordine a singulis litteris ducuntur, ita ut prima incipiat ab α, secunda a β et sic deinceps usque ad ω. Singulae strophae e quaternis aut in aliis carminibus e senis versiculis compositae sunt. Denique κουκούλια (verbi causa v. 17—18) e binis, additamenta cuculliorum, quae ego ἐπικουκούλια appellaverim (verbi causa v. 19—21) e ternis versibus constant. Neque tamen omnium poematum Anacreonticorum, quae medio aevo facta sunt, eadem ratio est. Etenim in aliis plura, in aliis pauciora cucullia reperiuntur. Sic Leo Magister in carmine, quo Leonis Imperatoris nuptias celebravit, apud Matrangam Anecd. Vol. II p. 561 seq. singulis strophis e quaternis versibus compositis subjungit cucullium e binis versiculis

*) Ducangius p. 1033: οἶκος hymni genus in Dei vel Sancti alicujus laudem ita constructum, ut quasi *compagem*, *aedificium fabricamque* virtutum ejus et gloriae videatur componere: et ideo κοντακίῳ opponitur, ut eo amplius et diffusius. Italorum quoque poemata habent *stanze*, id est *domus* sive *habitacula*.

constans. In quinto poemate Helenae Constantini uxori inscripto ibid. p. 568 a cuculliis exorsus singulis cuculliis strophas, quae e quaternis versiculis sunt, subjicit. At Acoluthus Grammaticus in eo poemate quod in brumalia contexuit ibid. p. 571 modo quaternis modo ternis strophis e quattuor versibus compositis addit cucullium ab ipsis strophis metri genere non diversum. Contra Georgius Grammaticus p. 573 in epithalamiis nullo utitur cucullio. Ab his omnibus differt Johannis Gazaei ἐπιβατήριος ibid. p. 575 ita conditus, ut sex versibus hexametris heroïcis septem strophae Anacreonticae e quinis versibus constantes subjungantur. Idem in aliis carminibus p. 633 et 634 duobus trimetris iambicis quinque vel sex strophas Anacreonteas, quae quaternos versus complectuntur, subjicit. In eo autem poemate, cujus initium est ὁ γέλως ὁ τῆς Κυθήρης p. 638 singulae strophae quinque versus continent. Helias Syncellus in poemate (p. 641) quod inscribitur Ἀνακρεόντειον κατανυκτικὸν omissis cuculliis quattuor singularum stropharum versus ab iisdem litteris incipit. Prima igitur stropha est:

Ἀπὸ καρδίας θεμέθλων
ἀνάγω πυκνὰ στεναγμόν·
ἀνομημάτων γὰρ ἄχθος
ἀνακείμενον*) κλονεῖ με.

secunda vero

βροτὸς ἀσθενὴς ὑπάρχω,
βαρὺ φορτίον προςαίρω,
βίον ὡς ὁδὸν παρέλκω,
βάθος εἰς κακῶν προκύπτω.

In altero poemate quod est apud Matrangam p. 645 vulgarem sequitur rationem litterarum singulis strophis praefigendarum, (de qua supra diximus) coronidis loco cum aliis versibus tum cucullio positis. Georgius Grammaticus orsus sextum poëma apud Matrangam p. 662 a tribus cuculliis tetrastichis et quattuor versibus trimetris iambicis decem strophas e quaternis versibus

*) Sic emendavi codicis lectionem ἀνακειμένῳ.

constantes unamque quae quinque versus complectitur subjungit. Leo Sapiens ᾠδάριον κατανυκτικὸν apud Matrangam p. 683 seq. ita composuit, ut unam et triginta strophas litterarum ordine insignes, excepta ultima quae octo continet versus, omissis cuculliis e senis versiculis conderet. At Constantinus Siculus in carmine erotico apud Matrangam p. 693 seq. strophas modo octonis modo duodenis versibus constantes cuculliis distinxit. Fuerunt etiam media aetate qui veterum more in scribendis carminibus Anacreonticis neque cuculliis uterentur neque ullam litterarum rationem haberent, ut Arsenius Archiepiscopus in oda εἰς τὴν λαμπρὰν κυριακὴν p. 670. Denique nonnulli neglecta syllabarum quantitate solos vocum accentus in pangendis carminibus Anacreonteis secuti sunt, ut Christophorus a secretis p. 669, Catrares p. 675, Manuel Palaeologus Imperator p. 682. Sed haec hactenus. In Sophronii carmine, quod raro in hujusmodi οἴκοις accidit, invenitur Dimeter catalecticus ◡ ◡ –́ –́ | ◡ ◡ –́ vs. 10 similis versui qui citatur a Grammatico Bernensi apud Hermannum p. 489 τά τε βάθρων πολίων. Caeterum vix est quod moneam θεοῦ synizesi monosyllabum fieri apud Sophronium vs. 10. Orationis genere usus est poëta, quod medium sit inter veterum elegantiam et recentiorum barbariem. Nam si a paucis mendis discesseris, tolerabile carmen septimo saeculo scriptum videri potest. — V. 28 ὡς Infinitivo*) futuri junctum mendosum est, quia vel participium flagitatur vel e scriptoris loquendi usu (cf. vs. 58) Optativus aoristi. Verum posterorum inscitia vel negligentia quasdam bonorum auctorum loquendi formulas, ut Thucydideam illam (lib. IV, 36) ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι imitata medio aevo temere huic aliisque particulis Infinitivum adjunxit. Excerpt. e Menandri hist. p. 391, 22 τοὺς ἄρχοντας —— βουλεύσασθαι, ὅπως δὴ τὰ ὅπλα καταθέσθαι τελέως. Adde modorum aoristi et futuri permutationem, cujus multa exstant exempla apud scriptores Byzantinos. Cf. Malchus p. 260, 20 etc. V. 30 structura νόμος ἔσχεν —— ὅτι καλείσθω non est graeca. Nam aliter loquuntur veteres et recentiores scriptores. Antiphon de caed. Her.

*) De solo Infinitivo cf. Madvig. Synt. p. 193.

pag. 46 ed. Bekker. τοῦ νόμου κειμένου τὸν ἀποκτείναντα ἀνταποθανεῖν. Diversa est Herodoti ratio I, 90. Recentiorum usui convenienter Coraes dicit Ἄτακτ. III, 107 νόμος ἦτο, ὁπότ' ἐγίνετο δάνεισμα, νὰ γράφεται εἰς τὸ δημόσιον κατάστιχον τὄνομα τοῦ δανείζοντος καὶ τοῦ δανειζομένου πολίτου. Non satis graece, sed tamen perspicue Lucas II, 23 γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου, ὅτι πᾶν —— κληθήσεται. Haec igitur verba imitaturus et quoad ejus fieri posset servaturus, quod per metri leges non licebat, non bene locutus est Sophronius.

Quod ad ipsum odae argumentum attinet, non laboro, utrum Symeon, cujus hic mentio fit, sacerdos fuerit, ut Methodio Patarano, Cyrillo Hierosolymitano Orat. de Occursu Domini, Athanasio lib. de Essentia communi Patris et Filii et Spiritus sancti, Epiphanio de Patribus veteris testamenti, Leoni Imperatori Oratione de Purificatione B. Mariae Virginis, Sophronio etiam in Encomio Johannis Baptistae ac Praecursoris visum, an non fuerit, ut Lucae II, 25, Euthymio, Theophylacto, aliis placuit, quum theologorum sit de hujusmodi rebus disputare: id tantum apparere arbitror, odam compositam esse in Ὑπαντὴν sive Ὑπαπαντήν. cf. Ducang. p. 1633. Similis enim argumenti poematium, quod inscribitur εἰς τὴν ὑπαπαντήν, de cujus metro vide Athanasium Christopulum apud Davidem Παραλλ. p. 135 et Darvarin Γραμμ. ἁπλ. p. 385, legitur in Hirmologio Venetiis 1682 edito. Id quo facilius cum Sophroniano carmine conferri posset hic ponere mihi collibitum est:

Εἰς τὴν ὑπαπαντήν.

Ἀκατάληπτόν ἐστι τὸ τελούμενον ἐν σοὶ
καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, μητροπάρθενε ἁγνή.
Ἀγκαλίζεται χερσὶν ὁ πρεσβύτης Συμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν καὶ δεσπότην τοῦ παντός.
Βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδὰμ
μήτραν ᾤκησε τὴν σὴν τῆς παρθένου τῆς ἁγνῆς.
Γένος ἅπαν τῶν βροτῶν μακαρίζει σε ἁγνή,
καὶ δοξάζει σε πιστῶς, ὡς μητέρα τοῦ θεοῦ.
Δεῦτε ἴδετε Χριστόν, τὸν δεσπότην τοῦ παντός,

ὃν βαστάζει Συμεὼν σήμερον ἐν τῷ ναῷ.
Ἐπιβλέπεις πρὸς τὴν γῆν καὶ ποιεῖς τρέμειν αὐτὴν
καὶ πῶς γέρων κεκμηκὼς σὲ κατέχει ἐν χερσίν.
Ζήσας ἔτη Συμεών, ἕως εἶδε τὸν Χριστόν,
καὶ ἐβόα πρὸς αὐτόν· νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ.
Ἡ λαβὶς ἡ μυστικὴ ἡ τὸν ἄνθρακα Χριστὸν
συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ σὺ ὑπάρχεις Μαριάμ.
Θέλων ἐνηνθρώπησας ὁ προάναρχος θεός,
καὶ ναῷ προςφέρεσαι τεσσαρακονθήμερος,
κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ὁ δεσπότης τοῦ παντός.
Ὑπεδέξατο αὐτὸν Συμεὼν ὁ ἱερεύς.
Λάμπρυνόν μου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ φῶς τὸ αἰσθητόν,
ὅπως ἴδω καθαρῶς καὶ κηρύξω σε Θεόν.
Μητροπάρθενε ἁγνή, τί προςφέρεις τῷ ναῷ,
νέον βρέφος ἀποδοῦσ' ἐν ἀγκάλαις Συμεών.
Νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ ὑπὸ σοῦ τοῦ πλαστουργοῦ,
ὅτι εἶδόν σε Χριστέ, τὸ σωτήριόν μου φῶς.
Ὃν οἱ ἄνω λειτουργοὶ τρόμῳ λιτανεύουσι,
κάτω νῦν ὁ Συμεὼν ἀγκαλίζεται χερσίν.
Ἡ τῇ φύσει μὲν μονάς, τοῖς προσώποις δὲ τριάς,
φύλαττε τοὺς δούλους σου τοὺς πιστεύοντας εἰς σέ.
Θεοτόκε ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν Χριστιανῶν,
σκέπε, φρούρει, φύλαττε τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ.

Conditum esse hoc carmen post captam a Turcis Constantinopolin aut paulo ante e Graecitate patet. Confundit poëta ἐν et εἰς praepositiones similiter atque Nicephorus Phocas p. 242 ed. Bonn. V. 5 βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς ἵνα σώσῃ recentiorum more qui vulgo ἐπειδὴ ἤθελε νὰ σώσῃ dicunt pro βουληθεὶς σῶσαι usurpat. De usu voculae πῶς v. 12 cf. adn. ad Dem. Zen. v. 108 et 232, de forma προςφέρεσαι v. 18 ibid. ad vers. 35.

Quod vero supra dixi, memoratisque poëtis quibusdam probavi, non defuisse qui in condendis carminibus Anacreonteis neglecta syllabarum quantitate solos vocum accentus sequerentur, id nemini mirum videbitur reputanti hos poetarum vulgarium versus antiquiores esse, quam plerorumque fert opinio. Ut autem

facile est Sophronii carmen in recentiorem Graecorum sermonem translatum sic immutare, ut pro antiquis versibus Anacreonteis politici substituantur *): ita putaverim Graecos admodum mature flaccescente litterarum et poësis flore praeter artificiosum illud poëtices genus, quod e syllabarum quantitate pendet, simul alterum hoc populare excoluisse. Hujusmodi versus hexametros sexto fortasse saeculo compositos laudat Montefalconius Palaeogr. l. 3 p. 220. Primus autem Apollinarius Alexandrinus, hymnorum in virginem Dei matrem scriptorum, ut plurimi ajunt, inventor versus politicos quarto post Chr. n. saeculo eoque fere medio fecisse fertur. De his hymnis (οἴκοις τῆς Θεοτόκου) ita Triodium Sabbato 5 hebdomad. jejun. καὶ ἀναγινώσκομεν ἀπὸ τῶν οἴκων ϛ.' ἱστάμεθα εἰς τὴν τούτων ἀνάγνωσιν· οἱ δ' αὐτοὶ οἶκοί εἰσι κατὰ ἀλφάβητον, ἤγουν κδ' καὶ λέγονται παρὰ τοῦ ἱερέως. οἶκος πρῶτος, Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ Χαῖρε κ. τ. λ. Secundus oecus incipit a βλέπουσα, tertius a δύναμις, quartus ab ἔχουσα et sic deinceps. Sed quoniam hoc hymnorum genus etiam nunc apud Graecos viget, consentaneum videtur de iis domestici arbitri Constantini Oeconomi**) verbis disserere. Ὁ Ἀλεξανδρεὺς Ἀπολλινάριος, inquit, ὅστις ἐτόνισεν εἰς ἑξάμετρα ἔπη τὸ ψαλτήριον καὶ ὅλην σχεδὸν τὴν θείαν Γραφήν, αὐτὸς οὗτος κατὰ τὴν πλειοτέραν γνώμην ἐποίησε καὶ τοὺς οἴκους τῆς Θεοτόκου, οἵτινες σύγκεινται ἀπὸ διαφόρων στίχων λογοειδῶν ποικίλας συζυγίας, ὅλας μετρουμένας κατὰ τονικὸν ῥυθμὸν τῶν συλλαβῶν. Εὐθὺς τὸ προοίμιον περιέχει· α) μίαν συζυγίαν ἴσων κώλων στιχηρῶν ἑπτασυλλάβων, ἐκ λέξεων ὅλων παροξυτόνων, πλὴν τῆς πρώτης τοῦ πρώτου κώλου, προπαροξυτονουμένης· β) στίχον παροξύτονον δεκασύλλαβον· γ) ἄλλην συζυγίαν ἐννεασυλλάβων κώλων, ληγόντων εἰς ὀξύτονον λέξιν· εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς συζυγίας ἀκο-

*) Ἀπὸ Βηθλεὲμ θὰ πάγω
με τὴν μητροπάρθενον, ποῦ
'ς ταῖς ἀγκάλαις τὸ βρέφος της
φέρει πρὸς θεοῦ τὸν οἶκον.
Φέρε τὸ βιβλίον Λουκᾶ
φέρε τὴν λύραν Προφῆτα,
διὰ ν' ἀφιερώσω τώρα
διφυὲς 'ς τὸν Χριστὸν ᾆσμα κ. τ. λ.

**) Περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης p. 667.

λουθεῖ κομμάτιον προπαροξύτονον· δ) κόμμα μεγαλήτερον προπαροξύτονον· ε) στίχον ἐννεασύλλαβον, καταληκτικὸν εἰς λέξιν παροξύτονον· ἰδοὺ ἡ διαίρεσις·

„Ἄγγελος πρωτοστάτης —— Οὐρανόθεν ἐπέμφθη
„Εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ χαῖρε·
„Καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
„Σωματούμενόν σε θεωρῶν —— κύριε,
„Ἐξίστατο καὶ ἵστατο
„Κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.

(Ἐκ τῶν αὐτῶν κώλων σύγκειται καὶ τὸ ἐφεξῆς λογοειδὲς „Βλέπουσα ἡ Ἁγία" κ. τ. λ. καὶ ὅλοι οἱ τούτου ὅμοιοι μικρότεροι οἶκοι)·

Μετὰ τὸ προοίμιον τῶν μεγάλων οἴκων ἀκολουθοῦσιν ἓξ συζυγίαι στίχων διαφόρως ποικιλλομένων κατά τε τόνον καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν· οἷον, εὐθὺς ἡ πρώτη τοῦ πρώτου οἴκου συζυγία συναπαρτίζεται ἐκ στίχων δεκασυλλάβων, ληγόντων εἰς λέξιν παροξύτονον·

„Χαῖρε δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει" κ. τ. λ.

CONIECTANEORUM BYZANTINORUM

LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

Quantum interdum valeat ad fontes juris civilis Romanorum recte interpretandos Graecorum interpretum cum latinis jurisconsultorum verbis comparatio: loco quodam Digestorum demonstrare constitui. Tit. XVI, 25 haec leguntur: „Quintus Mucius ait, partis appellatione rem pro indiviso significari. Nam quod pro diviso nostrum sit, id non partem, sed totum esse. Servius non ineleganter partis appellatione utrumque significari." et ibid. 26: Ulpianus lib. 16 ad Edictum: „Partum non esse partem rei furtivae, Scaevola libro undecimo quaestionum scribit." Ac priora quidem verba tam perspicua sunt, nullo ut interprete egeant, posteriora vero, quibus partum non esse partem rei furtivae Scaevola docuisse fertur, consultis demum Graecorum libris intelliguntur. Ex illis ea, quae huc pertinent proponam: Basil. lib. II Tit. II, XXIII — XXIV p. 43 ed. Heimb. μέρος πράγματός ἐστι καὶ τὸ ἐξ ἀδιαιρέτου καὶ τὸ διῃρημένον. κδ.' ὁ τοκετὸς τῆς κλοπιμαίας δούλης οὐκ ἔστι μέρος αὐτῆς. i. e. ut nemo non videt, *Pars est tam pro indiviso quam pro diviso.* XXIV. *Partus ancillae furtivae non est pars ejus.* Ergo quod in latino exemplo est *rei furtivae,* id a Graeco interprete exprimitur verbis τῆς κλοπιμαίας δούλης. Desideratur autem δούλης in Synops. cap. 26 p. 7. Scholiastes vero haec ait pag. 64 ἐξ ἀδιαιρέτου] Ὁ Κούιντος Μούκιος ἔλεγε, τῇ τοῦ μέρους προσηγορίᾳ καὶ τὸ ἐξ ἀδιαιρέτου ἐπίκοινον πρᾶγμα δηλοῦσθαι· ὅπερ γὰρ ἐκ διῃρημέ-

νων μερῶν ἡμέτερόν ἐστι, τοῦτο οὐ μέρος, ἀλλ' ὁλόκληρον εἶναι. ὁ μέντοι Σέρβιος σοφῶς ἔλεγε, τῇ τοῦ μέρους προσηγορίᾳ ἑκάτερον δηλοῦσθαι καὶ τὸ ἐξ ἀδιαιρέτου καὶ τὸ ἐκ διῃρημένου μέρους ἐπίκοινον. τοῦτο δὲ βούλεται λέγειν, ὅτι τὰ δουλεύοντα τῷ πιπρασκομένῳ, κἂν διῃρημένου ὦσι μέρους, αὐτοῦ εἰσιν, ὡς ἡ κλεὶς καὶ οἱ μοχλοί, καὶ ὅτι τοῦ οἴκου πραθέντος σιωπηρῶς ἕπονται. Ἐὰν δυσὶ δοῦλος ἢ πλοῖον ληγατευθῇ, ἀδιαίρετος μὲν ἡ τούτων νομή, ὅμως τὸ ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πράγματος ἢ τοῦ πόρου ἑκατέρου τῶν δεσποτῶν λογίζεται. et ad cap. 24 οὐχ ἔστι μέρος] Τοῦ Ἐναντιοφ. Βιβλ. α' τιτ. ε' διγ. κϛ.' ὡς ὁ μετὰ τὴν κλοπὴν συλληφθείς. ἐν μὲν γὰρ τῷ α' βιβλ. μέρος εἶναί φησι, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δεσπόζεσθαι, ὡς τῆς μητρὸς ἐγκύου κλαπείσης· ἐν δὲ τῷ ϛ' βιβλίῳ μὴ εἶναι μέρος λέγεται, ὅτι μετὰ τὴν κλοπὴν συνελήφθη· καὶ διὰ τοῦτο δεσπόζεσθαι τῷ καλῇ πίστει νομεῖ. ἐν δὲ τῷ κε' βιβλίῳ τιτ. δ.' διγ. α' εἶπεν· τὸ ἐγκυμονούμενον, πρὶν ἢ τεχθῇ, μέρος εἶναι τῆς γυναικός. Utrum partus ancillae sive servae furtivae pars esset an non esset, sine dubio haud rarius a jurisconsultis Romanis quaesitum est, quam quibus poenis afficiendi essent ii, quorum Plautus Curcul. V, 2, 22 his verbis meminit: „qui scias mercari furtivas atque ingenuas virgines, ambula in jus." Principes civitatis P. Scaevola et M' Manilius teste Cicerone de Fin. Bonor. et Malor. I, 4 aliquando inter se disserebant, partus ancillae essetne in fructu habendus, ab iisque M. Brutus dissentiebat, qua de re vide interpretes. Erat autem P. Mucius Scaevola pater Q. Mucii, de quo hic agitur. De utroque Scaevola haec prodit Sextus Pomponius de orig. juris et successione jurisconsultorum Dig. I, 2 fragm. 2 § 39: „Post hos fuerunt P. Mucius et Brutus et Manilius, qui fundaverunt jus civile. Ex his P. Mucius etiam decem libellos reliquit. — ibid. § 41: „post hos Q. Mucius Publii filius, pontifex maximus, jus civile primus constituit, generatim in libros decem et octo redigendo." Quum autem Q. Mucius acceptam a patre disciplinam magis excoluerit, in interpretatione graeca vero cum scholiis nulla subsit suspicio vel erroris vel depravationis, non dubito verba in Graecorum libris ad Q. Mucium auctorem relata ei adjudicare, sive in exemplo latino *rei*

furtivae loco scribatur *servae* vel *ancillae furtivae*, sive recepta lectio, quam Gothofredus, Brissonius, Dirksenius aliique jurisconsulti nulla scripturae varietate memorata citant, argumentorum pondere defendatur. Caeterum quod in monumentis graecis vera lectio δούλης servata est: id sine controversia solius Thalelaei diligentiae et acumini acceptum referimus, quem jure Scholiastes Basilicorum Tom. V p. 732 τὸν τῆς νομικῆς ὀφθαλμὸν appellat. Jam licet scholia, quae hodie exstant, aliqua ex parte e Theodori, Stephani, Cyrilli, Gobidae et aliorum scriptis depromta sint, tamen si quid boni continent, id plerumque ex erudito sagacissimi Thalelaei in Digesta, Codicem, Novellas commentario petitum est. Thalelaei *) laudes Ruhnkenius Praef. ad Thalelaei aliorumque Jurisconsultorum Graecorum Commentarios in Titt. D. et Cod. De postulando sive de advocatis et de procuratoribus ac defensoribus ita persequitur: „Summa in eo juris peritia, mirum in solvendis dubiis acumen, docendi denique ratio facilis et expedita. Usus est praeterea ea diligentia, quam utinam ejus aequales essent imitati, ut fontes ipsos, ex quibus Justinianus hauserat, tum adhuc scaturientes, sed mox obstructos, adiret." De reliquo mihi persuasum est, Basilicorum compilatores sub Basilio et Leone VI non ipsos exemplar latinum interpretari esse aggressos, sed quum singulorum juris civilis fontium multae interpretationes partim κατὰ πόδα (quales solae Justiniani permissu factae erant) partim κατ' ἐπιτομήν, partim κατὰ πλάτος confectae hominum manibus tererentur, ex variis illis translationibus τὴν ἑξηκοντάβιβλον composuisse. Quod nisi ita se haberet, nemo profecto intelligeret causam orationis variae et multiformis, ortae ex interpretationum dissimilitudine ac diversitate, qua modo verbum e verbo exprimitur, modo exemplar latinum amplificatur, modo verba latina summatim et κατ' ἐπιτομὴν redduntur. Illud autem percommodum est, quod quum in scholiis atque alibi (cf. Ducang. p. 1179) τὸ κατὰ πόδα, τὸ πλάτος τῶν νόμων etc. haud raro citetur, nonnunquam nobis etiam hodie licet varia jurisconsultorum Graecorum de iisdem verbis judicia doctorumque et minus a jure

*) Cf. Heimbach. de Basilicorum orig. pag. 26 seqq.

civili ac latinitatis scientia instructorum hominum interpretandi diversitatem introspicere.

CAPUT SECUNDUM.

Cum Graeci partim sacris Latinorum expeditionibus partim mercaturae beneficio ingeniorum habitum cultumque, litterarum statum et poëtica studia apud Occidentis populos cognovissent, accidit, ut plurimi eorum poëtae quasi antiquitatis obliti certatim se ad Gallorum Italorumque poësin imitandam conferrent. Hinc illa poemata περὶ γεραιοῦ ἱππότου *) de Lybistro equite Latino et Rhodamna regis Armeniae filia **), de Belthandro equite et Chry-

---

*) Carmen hoc editum est a F. H. von der Hagen in Denkmalen des Mittelalters fasc. I 1824, legitur etiam appendicis loco in Roman de Tristan en vers etc. publié par Francisque Michel. Paris. 1836. Denique separatim divulgatum est Lipsiae 1846 ab A. Ellisseno.

**) Ex hoc de Lybistro et Rhodamna poëmate Crusius Turcograec. p. 489 seq hosce laudat versus:

Ψυχὴ γὰρ ἐρωτότρωτος, ὅσα ψυχοπονέση
χάνει τοὺς πόνους, ἂν γλυκὺν μάθῃ τοῦ πόθου λόγον.
πόσους κινδύνους ἔπαθα καὶ ἀνάγκας ὑπεστάθην·
τί πράγματα ἐσυνέβησαν διεσέναν εἰς ἐμέναν.
πέτρας ἀνάχες ἐσθησιν, καὶ σιδηρὶν καρδίαν.
ναμετὰ συνεπάσχησες. τὰ ἐπάσχησα δι' ἐσέναν,

Corrige: Ψυχὴ γὰρ ἐρωτότρωτος, ὅσα ψυχοπονέσῃ
χάνει τοὺς πόνους, ἂν γλυκὺν μάθῃ τοῦ πόθου λόγον·
πόσους κινδύνους ἔπαθα κι ἀνάγκας ὑπεστάθην·
τί πράγματα συνέβησαν δι ἐσέναν εἰς ἐμέναν. [vel τί πράγματ' ἐσυνέβησαν κ. τ. λ.]
πέτρας ἂν νά 'χες αἴσθησιν καὶ σιδηρὴν καρδίαν,
νὰ μὲ τὰ συνεπάσχησες, τὰ ἐπάσχησα δι' ἐσέναν.

In primo versu post ὅσα antiqua lingua desiderat ἂν particulam, quam recentiores omittunt. Cf. David. Παραλλ. p. 108. De structura vulgari τί πράγματα dixi lib. I cap. primo ad Ducae cap. XXXVIII p. 273 ed. Bekker. Verba ἂν νά 'χες (i. e. ἂν νὰ εἶχες) αἴσθησιν duplicem continent particulam conditionalem. Coraes ad Ptochoprodr. p. 225, ὁ νά, inquit, σημαίνει πολλάκις καὶ τὸ ἐὰν ἢ μᾶλλον τὸ εἰ, ὡς εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα. Νὰ ἤρχεσο ἐνωρήτερα, ἤθελες μ' εὑρεῖν. Alterum illud νὰ [vers. 6] idem valet quod ἂν δυνητικὸν veterum, ut sensus sit συνέπαθες ἄν. Vid. eund. Coraëm l. c. Ut autem χρυσὸς vulgariter adhibetur pro χρυσοῦς: ita etiam σιδηρὸς hoc loco pro σιδηροῦς ponitur. Athanasius Christopulus

santza, de Florio et Platziaflora, hinc mirabilis de Iberio et Margarone narratio, hinc fabulae Milesiae de Belisario ac de Alexandro Magno, hinc simillima Milesiis fabulis tragoedia Erophile, hinc Boccacii Theseis in vulgarem Graecorum sermonem translata, hinc poëma de Vulpe et Lupo a Graecis Renardi Vulpis exemplum intuitis imitando expressum, hinc poëma de nuptiis Thesei et Aemiliae e duodecim libris constans, in quibus poëta Boccacium imitatur, hinc ut alia praeteream, quorum hic locus non capit recensionem, egregium Vincentii Cornari poëma Erotocriti nomine inscriptum, quod etsi antiquorum operibus nemo unquam anteferre ausus est, tamen tot virtutibus excellit, ut non alius inter recentiores Graecos sagacior intimorum animi humani recessuum indagator, sollertior rerum gestarum narrator, suavior denique et gravior poëta reperiatur. Servavit enim sermo vulgaris, antequam ad haec tempora ventum est, quibus Graecorum res et publica et litteraria revirescit, vel in media barbarie dulcedinem quandam, quam raro nostri homines solis antiquorum libris impallescentes vel noverunt vel satis dignam, in qua noscenda hominum liberaliter eruditorum ingenia versentur, existimant. Neque vero a solis Italis et Gallis carminum argumenta petivere, sed ab Arabibus etiam aliisque gentibus orientalibus multa mutuati sunt. Quo factum est, ut Michaël Andreopulus Syntipae Persae cognoscendi copiam quinto decimo fere saeculo Graecis lectoribus daret. Huc adde fabulam indicam τὰ κατὰ Στεφανίτην καὶ Ἰχνηλάτην undecimo jam saeculo ex arabica lingua graece redditam a Simeone Setho, Johannis Sabaei τὴν ψυχωφελῆ ἱστορίαν ἐν ᾗ ὁ βίος Βαρλαὰμ καὶ Ἰωασὰφ apud Boissonadium Anecd. Vol. IV aliaque monumenta quae abunde ostendunt illa aetate barbarorum etiam libros Graecis placuisse. Quae quum ita se habeant, nonnunquam difficile est statuere, ex quo fonte fabulae Milesiae et carmina medio aevo scripta, in qui-

ὅταν πίνω τὸ κρασάκι 'ς τὸ χρυσό μου ποτηράκι [ἐν τῷ χρυσῷ μου ποτηρίῳ]. Adde Ionismum σιδηρὴ ut in πιπρή, μικρὴ et κατάσπρη, de quibus dixi ad Demetr. Zen. v. 48. Denique in συνεπάσχησες idem conspicitur barbarismus de quo ad Zen. vs. 196 ὅλοι με συμπασχήσετε 'ς τὴν λύπην τὴν δικήν μου locutus sum.

bus modo Arabicae superstitionis modo veteris Gallicae et Italicae poësis vestigia apparent, manaverint. Neminem fugit, Arabes magicarum praestigiarum studiosissimos partim in magica arte a Graecis atque Aegyptiis profecisse, partim acceptam ab aliis gentibus disciplinam excolere ac perficere studuisse *). Itaque mirum non est, quum apud Arabes magicorum annulorum usus aut per multa saecula duraverit aut certe scriptorum imprimis poetarum cantibus celebratus sit, Graecos quoque in fabulis Romanensibus carminibusque frequenter ejusmodi annulorum agitare mentionem. Quum autem ipsi veteres portentosa de Gygis annulo tradant, atque etiam nunc vulgus Graecorum vim mirificam quibusdam annulis tribuat, non liquet, quam singuli scriptores auctoritatem, quod exemplam secuti sint **).

Lybister, ingenio formaque praestantissimus juvenis Christia-

*) Cf. Tiedemann. disputationem de quaestione, quae fuerit artium magicarum origo etc. p. 75 et 98 seq.

**) Omnino ut nullo unquam tempore vulgus Graecorum superstitione liberum fuit, ita multo minus Saraceni his erroribus solvi et quasi in libertatem vindicari potuerunt. Recte ait Ducangius p. 1540: „τελέσματα *operationes diabolicae.* Praesertim vero ac peculiari notione ita appellantur *magicae consecrationes,* statuarum videlicet vel aliarum rerum quarumvis, ad hostium transitus vel superventus prohibendos, vel morborum ingruentium aut bestiarum incursum avertendum. Ejusmodi porro statuas τετελεσμένας vocant Graeci, unde *Talisman* dicuntur Arabibus." Cf. v. στοιχεῖον p. 1453 seq. Haec igitur superstitiosa de rerum magicarum vi ac de miraculis opinio et Saracenis et vulgo Graecorum communis est. Quamobrem noli mirari quod Crusius in Turcograecia p. 490 de Turcis narrat his verbis: „Sabbato Pentecostes Turcae combusserunt Graecum biennio ante defunctum, quod vulgo crederetur noctu sepulchro egredi hominesque occidere. Alii autem veram causam perhibent, quod XV pluresve homines spectrum ejus videntes mortui sint. Sepulchro extractus, consumta carne, cutem ossibus adhaerentem integram habuit." Etenim eadem opinionum pravitate nunc vulgus Graecorum infectum est. Coraes 'Αταχτ. II p. 84: Βορβόλακας, inquit, ἢ βουρβόλακας ὀνομάζεται ψυχὴ ἀποθανόντος ἐπιστρέφουσα νὰ ἐνοχλῇ τοὺς ζῶντας. —— Ἡ πρόοδος τῆς παιδείας ἐψύχρανε πολὺ τὴν περὶ τῶν Βορβολάκων πίστιν· μόνος ὁ ὄχλος πιστεύει ἀκόμη, ὅ,τι εἰς τοὺς παλαιοὺς ἐπίστευαν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὅσοι δὲν ἦσαν ὄχλος. Legendi imprimis Leo Allatius apud Ducangium v. βουλκόλακα (scribe βουλκόλακας; vulgo βρουκόλακας vel βουρκόλακας) p. 216 et Franc. Richardus Scut. Fid. part. 2. cap. 8 § 3 et part. 1 p. 335 ac de Insula S. Irenes p. 220, 282 et 398. Adde Ducangium s. v. τυμπανῖται p. 1621.

nus et idem rex Latinus Rhodamnam uxorem magico dolo anus quae erat apud Fridericum (Ferderichum) Aegyptiorum regem amisisse perhibetur in fabula Milesia manuscripta, cujus argumentum copiose enarrat Crusius *) l. c. p. 490. Magicorum etiam annulorum usu multa efficit scriptor narrationis, quae est de Florio et Platziaflora. Hic ex Arabico an e Gallico libro fabulae argumentum petiverit, non facile dixerim. Neque hoc ad liquidum perduxit Aemilius Somerus qui multus est in comparandis singulis plurimarum gentium poetis, qui eandem materiam ornandam susceperunt. Id solum liquere opinor poetae Graeco neque Gallicum carmen Imm. Bekkeri opera editum **) obversatum, neque Boccacii Philocopum, cui consentanea quaedam habet, imitando effictum esse, sed aut gallicum carmen eo quod nunc exstat antiquius aut arabicum poëma esse lectum ***). De hoc autem carmine pauca dicere constitui.

Praeclare de litteris meruit Imm. Bekkerus tali poëtices monumento e bibliotheca Vindobonensi anno 1845 in lucem protracto ****). Qui si non ubique codicis scripturam servare, sed in emendando libello operam ponere voluisset, majorem etiam gratiam a lectoribus, licet paucis, erat initurus. Nunc quum neglecta orthographia posthabitisque artis grammaticae et metricae legibus quale in exemplari manu exarato invenitur carmen innumeris deformatum mendis ediderit, agedum ex illa vitiorum multitudine pauca hic speciminis loco proponamus. Sed quoniam non in omnium manibus hoc opusculum est, primos centum et tres versus integros afferamus.

*) Ipsum librum Crusius indiciis quibusdam inductus tertio decimo saeculo scriptum putabat.

**) Insertum est Commentationibus Academiae litterarum Berolinensis an. 1844.

***) Caeterum e versu 396 νὰ συναχθοῦν οἱ ἅπαντες οἰκήτορες τῆς Ῥώμης atque e narrationis fine vs. 1857 ἐσήμανεν ἡ Σπάνια ὅλας της τὰς καμπάνας et vs. 1867—68 κι εὐσεβῶς ἐβασίλευσεν χρόνους σαράντα πέντε τὴν πρεσβυτέραν τὴν πόλιν Ῥώμην τε τὴν μεγάλην colligendum, fabulae auctorem fuisse geographiae imperitum qui putaret Romam urbem in Hispania sitam, quod ab iis qui hac de re scripserunt non video esse animadversum.

****) Insertum et hoc Commentationibus ejusdem Academiae an. 1845.

ANONYMI POETAE

CARMEN

DE FLORIO ET PLATZIAFLORA.

E Cod. Vindob. qui est inter cod. ms. theol. Gr. CCXLIV f. 211—222.

Διήγησις ἐξαίρετος ἐρωτικὴ καὶ ξένη
Φλωρίου τοῦ πανευτυχοῦς καὶ κόρης Πλάτζια Φλώρης.

Εἷς καβαλλάρης εὐγενὴς ὁρμώμενος ἐκ Ῥώμης,
ἀνδρεῖος, καλοπρόσωπος ἐν παλαιοῖς τοῖς χρόνοις
ἔσχε παρθένον σύζυγον. πλὴν ἐξ αὐτῆς τῆς κόρης
τέκνον οὐδὲν ἐποίησεν καὶ τρώθηκεν τῇ λύπῃ·
ὑπῆρχε γὰρ εὐγενική, τὸ εἶδος χρυσταλλοχροία,
ἐξαίρετος εἰς ἡλικιάν. πλὴν ἦτον ὡραιωμένη,
εἰς ἡλικιὰν κυπάρισσος, σελήνη εἰς τὴν ὄψιν.
ὁ κύκλος τοῦ προσώπου της τὸν ἥλιον ἀντηύγει·
τὸ κάλλος της τὸ ἔμορφον φλόγα νὰ παρασταίνῃ.
Ἰδὼν δὲ ὁ αὐτῆς ἀνὴρ αὐτῆς τὴν ἀτεκνίαν
ἐκ βάθους τῆς αὐτοῦ ψυχῆς θεὸν ἐξιλεοῦτο,
καὶ πρέσβυν παρεστήσατο μύστην τοῦ τηλικούτου
Ἰάκωβον τὸν ἔνδοξον ἀπόστολον κυρίου,
ὅσον νομίζων παρρησιὰν ἔχειν πρὸς τὸν δεσπότην
τοῦ χάριν δοῦναι αἰτήσεως ἵνα τεκνοποιήσῃ.
ὁ δὲ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς διὰ νά ᾽χῃ τοιαύτην χάριν,
ὑπόσχεσιν ἐποίησαν νὰ κλαίγουν ἐν Γαλίτζαις.

μετὰ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν συνέλαβεν ἡ κόρη,
καὶ πάντες εἰς τὸν οἶκόν τους χαρὰς μεγάλας κάμνουν.
Ἰδὼν δὲ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπάρτι πληρωθεῖσαν,
ἔλαβεν τὸ μαρσίπιον μετὰ τὴν βακτηρίαν
ὡς εὐτελής, καὶ τὴν στολὴν ἐφόρεσεν αὐτίκα,
νὰ πᾶν εἰς τὸ εὐκτήριον, ναὸν τοῦ Ἰακώβου.
κι ἀντάμας ποῖσεν τὴν ὁδὸν μετ' αὐτοῦ καὶ ἑτέρων.
μετὰ δὲ τοῦ πορεύεσθαι στράταν τοῦ ταξιδίου
ἐπάντημαν ἐνάντιων πλῆρες ζημίας γέμον
ἐκεῖσε συνεπήντησαν· ζημίαν γιὰ τοιαύτην
ἐκίνησεν ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἐκ Σπανίας.
Σαρακηνὸς τὴν γενεὰν ἦτον μαγαρισμένος.
πλῆθος πολλῶν καβαλλαριῶν ἔσυρεν συντροφία'
καὶ πεζικὸν ἀμέτρητον ἐμπρός του μετ' ἐκείνων·
περνοῦν εἰς ὄρη δύσβατα νυκτοπεριπατοῦντες.
ἐχάραξε ἡ ἀνατολή, ἐσύμωσεν ἡ μέρα,
ἔλαμψε καὶ ἐμόρφωσε τὸ φῶς τὸ τοῦ ἡλίου.
καὶ βίγλας ἔστησαν πολλὰς βλέποντες τὰς κλεισούρας.
ἐκεῖ 'δασιν διαβαίνοντας ἀνθρώπους πελεγρίνους,
Ῥωμαίους ὅλους εὐγενεῖς, Χριστιανοὺς τὴν πίστιν,
ὅλοι νὰ ὑπαγαίνουσιν διὰ νὰ προσκυνήσουν
τὸν ἅγιον Ἰάκωβον, ἀπόστολον κυρίου·
ὥστε ὑπῆρχεν μετ' αὐτοὺς καὶ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος,
ἐκεῖνος ποῦ τὴν ἄτεκνον εἶχεν καὶ ὑπεσχέθην,
ἐὰν λυθῇ τὸ τοῦ δεσμοῦ καὶ ἡ γυνὴ συλλάβῃ,
μὲ τὴν ἐμὴν ὁμόζυγον ν' ἀπέλθουν ἐν Γαλίτζαις.
ὡς γοῦν ἰδὼν ὁ βασιλεὺς τούτους ὁδοιποροῦντας
τοῖς ἀλλοφύλοις ἤρξατο κελεύειν καὶ προστάσσειν,
καβαλλαρίους λέγει δὲ σφικτοαρματωμένους,
ἄνδρας καλοὺς πολεμιστάς, στρατιώτας ἀνδρειωμένους·
"δράμετε, 'δέτε, μάθετε τὸ τί γενεᾶς ὑπάρχουν·
κι ἂν ἦναι ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν γένος ὅπερ μισοῦμεν,
εἴ τι κακὸν κι ἐπώδυνον, πᾶν αὔτους ποίσετέ το."
λαβόντες δὲ οἱ ἄθεοι θέλημα παρ' ἐκείνου,
ὡς θῆρες δράμον κατ' αὐτούς, ὡς κύνες μετὰ θράσι·
κι ὡς λύκοι ὑπεσέβησαν σπαράξαι καὶ ταράξαι

τοὺς ἀληθοὺς Χριστιανοὺς καὶ φίλους τοῦ κυρίου.
κἂν ἑκατὸν κατέσφαξαν ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες,
καὶ ὅσους ἐγλυτώσασιν, ὄπισθεν τοὺς ἐδέσαν.
κατέσφαξαν καὶ τὸν ἀνὴρ ἐκείνης τῆς γυναίκας,
καὶ τὴν γυναῖκαν ἔλαβον ἐκείνην τὴν ὡραίαν.
Μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ ὁμοζύγου ταύτης
κλαιόμενη, ὀδυρόμενη μετὰ θλιμμένου τρόπου
καὶ τοῖς ἀνόμοις ἔλεγεν " τὴν ταπεινὴν μὲ ἀφεῖλας,
τὴν ταπεινὴν καὶ θλιβερὴν καὶ τὴν πολλὰ καμένην
ὅτι ἐσώθην ἡ ἐλεεινὴ εἰς ἄδικον λιμένα".
Οἱ δ' ἄθεοι Σαρακηνοὶ βλέποντες τὴν ὡραίαν,
τὴν θεωρίαν καὶ τὸ ἀκέραιον φρόνημάν της,
τὴν σύστασιν, τὸ 'βγενικόν, πολλὰ τὴν ἐθαυμάζαν.
Τί τὸ λοιπὸν ἐγένετο; ἐπήρασι τὴν κόρην,
φέρνουν την εἰς τὸν βασιλιά, αὐτὸν τὴν παραδίδουν.
πλὴν τὴν χαρίζει δομενήν, ἐξακριβῶς τὴν εἶχεν,
ἐξακριβῶς τὴν ἔβλεπεν τῆς κόρης τὴν 'βγενίαν·
ὑπῆρχε γὰρ ἡ 'βγενικὴ ἐντὸς τοῦ βασιλίως.
θλιμμένη ἐκαθέζετο, πάντοτ' ἐνθυμουμένη
τὸν τοῦ ἀνδρός της θάνατον μᾶλλον καὶ τὴν σκλαβίαν.
κι ἀπὸ τὴν λύπην τὴν πολλὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν
τὸ κάλλος τοῦ προσώπου της τελείως ἠλλοιώθη,
καὶ θεωρίαν κἂν ποσῶς οὐ φαίνετον εἰς αὔτην·
τὸ ἡλιοκυκλοθώρημα, τὸ πῦρ τὸ λαμπροτάτο,
τὸ θεοχαριτόμορφον, τὸ 'ξαίρετον ὡραῖον
ἡ θλίψις της τὸ ἔσβενεν, τελείως τ' ἀφανίζεν.
Ἔκλαιεν γὰρ πάντοτε καὶ ἐλεεινῶς ἐθρήνει,
καὶ ὀδυρμοὶ ἐφλόγιζον τὴν ὅλην της καρδίαν.
καὶ κλαίουσα γὰρ ἔλεγεν ὡς πρὸς τὸν βασιλέα
καὶ πρὸς τὴν τούτου ὁμόζυγον, ταύτην τὴν βασίλισσαν.
"ἀφῆτέ με τὴν ταπεινήν, τὴν τόσα πονεμένην,
μὴ σφάξω τὴν καρδίαν μου ἀτή μου μὲ κοντάρι,
ὅτι 'ς ἐμέναν ἔτυχεν τῆς δυστυχιᾶς ὁ χρόνος.
τῆς εἱμαρμένης τὸ δεινὸν ἐπάνω μου ἀπεσώθην,
ὅταν ἐσφάγην ὁ 'βγενὴς ἀνὴρ ὁ ἐδικός μου.
νὰ εἶχεν πέσῃ ἐξ οὐρανοῦ πῦρ καὶ νὰ πυρπολήσῃ

καὶ κατακαύσῃ καὶ ἐμέν· κρεῖττον ἤπερ τοῦ ζῆν με.
μετ' αὐτον γὰρ ἐκίνησα μετὰ χαρᾶς μεγάλης
νὰ πᾶμεν 'ς τὸ εὐκτήριον, ναὸν τοῦ ἀποστόλου".
καὶ ταῦτα ἡ βασίλισσα οὕτως ἀπηλογήθην.
"κυρά, 'ς τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν καὶ τὴν ἀδημονίαν
ἔχε μικρὴν παρηγοριὰν καὶ ἄνεσιν ὀλίγην·
οἱ γὰρ συχνοί σου ὀδυρμοὶ τὸ κάλλος σου μαραίνουν.
τὡραῖον τοῦ προσώπου σου τελείως ἠλλοιώθην.
διὰ τὴν ἀγάπην τὴν ἐμὴν παρηγοροῦ ὀλίγον.
ἄλλον δὲ πάλι ἐρώτημαν σὲ ἔχω ἐρωτήσειν,
καὶ 'πέ μέ το, κουρτέσια μου, 'πέ το, μή με τὸ κρύψῃς.
θωρῶ, καλὰ στοχάζομαι, βλέπω τὴν σὴν γαστέρα,
κι ὁ ὄγκος τῆς κοιλίας σου δείχνει σ' ἐγγαστρωμένην.
κι ἂν ἦσαι ἔγκυος, κυρά, χάρισέ με τὸ πρᾶγμα.
κ. τ. λ.

ADNOTATIONES AD ANONYMI POETAE

CARMEN

DE FLORIO ET PLATZIAFLORA.

V. 1. καβαλλάρης] correxi; καβελάρης Cod. Vind. et Ducang. p. 527 hoc uno loco citato. καβελάρης teste Bekkero legitur hic, item vs. 690 et 1735; reliquis locis vs. 288, 591, 612, 1790 scriptum est καβαλάρης, quod hodie quoque graeci frequentant, duplici plerumque λ καβαλλάρης et καβαλλάριος scribentes, quemadmodum origo vocis postulat. Cf. Corais Ἄτακτ. IV p. 188 seqq. Est vero εἷς καβαλλάρης recentiore usu idem quod καβαλλάρης τις vel omnino καβαλλάρης. Vid. adn. ad Dem. Zen. p. 43 et Schaefer. ad Longum p. 399. Caeterum illud εἷς vel ἕνας in vulgari sermone adeo non necessarium est, ut non solum ejus repetitio vitetur, velut apud Anonymum de bellis Francorum p. 14 ed. Buchon:

> εἷς ἀπ' αὐτοὺς εὑρέθηκε χρήσιμος καβαλλάρης.
> Ἄνθρωπος ἦτον εὐγενής, φρόνιμος ὑπὲρ μέτρον
> Μισὲρ Τζεφρὲ τὸν ἔλεγαν, βιλλαρδουῆν τὸ ἐπίκλην·
> καὶ μέγας πρωτοστράτορας ἦτον εἰς τὴν Τζαμπάνιαν

sed etiam fuerint qui omnino hoc usu abstinendum putarint. Ita Vincentius Cornarus in Erotocrito:

> Θέλουν νὰ 'μβοῦνε 'ς ὀρδινιά', διατὶ ἄλλοι δὲν ἐλείπα,
> ὅτε 'γροικοῦν ἀπὸ μακρὰ σὰν βούχινο' κ' ἐκτύπα.

Θωροῦσι σκόνης νέφαλο' 'ς τὰ ὕψη σηκωμένο'
καὶ καβαλλάρην μὲ πολλοὺς ἄλλους συντροφιασμένο.'
Μαῦρο φαρί, μαῦρ' ἄρματα καὶ μαῦρο τὸ κοντάρι,
μαύρη ἤτονε κ' ἡ φορεσιὰ τούτου τοῦ καβαλλάρη.

Hic ne offendat vulgare imperfectum ἐκτύπα pro ἐκτύπει praecedente καὶ (κ'), de hac particula consule Coraem 'Ατακτ'. II p. 163 et adn. ad vs. 102.

V. 4. τρώθηκεν] ἐτρώθη. De hac verbi τιτρώσκειν significatione vide Alb. Jahnium ad Joh. Glycae opus de vera syntaxeos ratione Prolegg. p. XXIV seqq. disputantem.

V. 5. χρυσταλλοχροία] Sic poni accentum metri ratio postulat (vide nos ad Dem. Zen. Paraphr. Bat. v. 45); Cod. χρυσταλλόχροια, ut vulgo λευκόχροια.

V. 6. ὡραιωμένη] ὡραία, καλή pulchra.

V. 6—7. ἡλικιὰν] metri causa bis scripsi pro ἡλικίαν quod habet Cod.

V. 12. πρέσβυν] edidi pro eo quod in codice est πρέσβιν.

V. 14. παρρησιὰν] emendavi; Cod. παρρησίαν.

V. 16. διὰ νά 'χη τοιαύτην χάριν] emendavi; Cod. αὐλὰ τοιαύτην χάριν.

V. 17. κλαίγουν] emendavi; Cod. κλέγουν.

V. 20. ἀπάρτι] ἄρτι. — V. 23. νὰ πᾶν] νὰ πάγουν, νὰ ὑπάγωσι. — V. 24. ἀντάμας] ἀντάμα. Vid. ad Dem. Zen. pag. 85. — ποῖσεν] ἐποίησεν. Vid. ad Dem. Zen. Paraphr. v. 20; Cod. ἐποίησαν. Ego singularem numerum reposui verbum ad uxorem pertinere ratus, quae una cum marito et aliis sacram peregrinationem suscepit. — μετ' αὐτοῦ] scripsi propter sequens καὶ ἑτέρων etsi non ignoro aliis locis μετὰ accusativo junctum eadem vi a poeta usurpari. Cf. vs. 288—290 et adnot. ad Dem. Zen. Paraphr. vs. 16. Codex: μετ' αὐτὸν καὶ ἑτέρων.

V. 26. ἐπάντημαν] ἀπάντημα. Vid. Corais 'Ατακτ. I σελ. 65. — ἐνάντιων metri gratia pro ἐναντίων scripsi; Codex ἐνάντιον.

V. 27. συνεπήντησαν] συναπήντησαν. — γιὰ] scripsi e conj.; vulgo γὰρ male. — V. 29. μαγαρισμένος] μεμαγαρισμένος

homo impurae religionis, qui foeda Saracenorum sacra profitetur. Vide Ducangium p. 839.

V. 30. καβαλλαριῶν] scripsi; Cod. καβαλαρίων. — V. 31. μετ' ἐκείνων] h. e. τῶν καβαλαρίων; μετ' ἐκεῖνον Cod. — V. 33. ἐχάραξε ἡ ἀνατολή] quod Ducangius explicat *fulgere*, *oriri*, apud recentiores de oriente luce usurpatur. Neque vero χαράττω, quemadmodum Ducangius scribit, sed χαράζω ex antiquiore vocabulo formatum inferiore aetate invaluit. Cod. habet ἐχάραξεν ἡ ἀνατολή quod metro repugnat. Itaque aut deleto ν ἐφελκυστικῷ ponendum ἐχάραξε ἡ ἀνατολή aut ἐχάραξεν ἡ ἀντολή, sed alterum praestat. Simile vitium est in versibus Anonymi MS de amoribus Lybistri et Rhodamnes apud Ducangium:

τῆς νύκτας ὅλης ὁ καιρὸς ἐδιέβηκεν ἐκεῖνος,
ἐχάραξεν ἡ ἀνατολή, καὶ ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα.

Lege: ἐχάραξε ἡ ἀνατολὴ κι ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα.
Contra Auctor Threni de capta a Turcis Constantinopoli ap. Ducang. p. 1380:

ἐξ ἀνατολῶν ἐπήδησεν καὶ κάτζεν (i. e. ἐκάθισεν) εἰς τὴν δύσιν·
εἰς τὸ σκαμνὴν τῶν Χριστιανῶν τὸ κεφαλοδοτήκη.

Corrige:

ἐξ ἀντολῶν ἐπήδησεν καὶ κάτζεν εἰς τὴν δύσιν·
εἰς τὸ σκαμνὶν τῶν Χριστιανῶν τῶν κεφαλάδων ἧκει.

ἐσύμωσεν ἡ μέρα] appetebat dies. De origine verbi vide quae dixi ad Dem. Z. Paraphr. vs. 240. Codex exhibet male ἐσήμωσεν ἡμέρα, in quo praeterquam quod verbum rectius scribi convenit simul articulus deest. Quamobrem aut ἡ ἡμέρα flagitatur aut sejunctim ἡ μέρα, siquidem in citeriore Graecitate *dies* etiam μέρα vocatur.

V. 34. ἔλαμψε καὶ ἐμόρφωσεν] emendavi; Cod. ἔλαμψεν ἐμόρφωσεν. Est autem ἐμόρφωσεν hoc loco idem quod ἐμορφώθη. Nam plurima verba apud recentiores Graecos sic mutarunt significatum, ut quum eorum media et passiva usurpari desita essent aut minus saepe quam olim audirentur ac scriberentur, activa passivo significatu invalescerent. Neque tamen omnium verborum una eademque ratio est. Etenim medii vis partim passivo partim activo concessa est. Quaecunque autem

verba activum adjuncta passiva significatione habent, in iis plerumque duplex sensus pro sententiae natura reperitur. Qua de re sic recte Julius David. Παρ. τῆς ἑλλ· καὶ γρ. γλωσσ. σελ. 88. Ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν οὐδετέρων ῥημάτων, ἢ διὰ νὰ εἴπωμεν ἀκριβέστερα, ἡ συνήθεια νὰ λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν εἰς παθητικὴν σημασίαν, ἐπικρατήσασα ἐπὶ πολλῶν ῥημάτων, ὠλιγόστευσε πολὺ τὴν χρῆσιν τοῦ παθητικοῦ. Εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα ἄλλο δὲν σώζεται ἀπὸ ὅλους τοὺς παθητικοὺς χρόνους παρὰ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου. Τὸ σπῶ, ἀορ. ἔσπασα, λέγεται ἐπὶ ἐνεργείας καὶ πάθους, τὸ δὲ σπασμένος δὲν ἐπαμφοτερίζει πλέον, ἀλλὰ λέγεται ἐπὶ πάθους μόνον. Τὸ αὐτὸ ἔπαθαν καὶ μυρία ἄλλα. Adde Corais disputationem ad Ptochoprodr. p. 125—131. Caeterum nulla in re a reliquorum Graecorum loquendi consuetudine longius recesserunt plusque sibi indulserunt singuli scriptores, quam in his verborum generibus. In carmine εἰς τὸ ἅγιον πάσχα, quod ex Hirmologio depromtum supra posui, legitur vs. 30 βασιλικῶς βρυχήσας ὡς ἐξ Ἰούδα λέων, quamvis Graeci eo sensu βρυχηθεὶς dicere soleant. Sed multa hujusmodi exempla ἀκροστιχίδες et carmina ecclesiastica praebent. Symeon Logotheta apud Leonem Allatium de Symeonum scriptis p. 133 vs. 8 ἀπὸ ψυχῶν κενώσατε, πολλῶν θρήνων ἀξίαι i. e. discedite ex animis honores lacrimabiles. Verba ejus sunt:

Ἀπὸ βλεφάρων δάκρυα, ἀπὸ καρδίας πόνους,
Ἀπὸ ψυχῆς μετάνοιαν προσφέρω σοι τῷ κτίστῃ.
Βέλη μοι νῦν γεγόνασιν αἱ φιλήδονοι πράξεις·
ἡδοναὶ μετεστράφησαν εἰς χαλεπὰς ὀδύνας.
Γένος βροτῶν εὐόλιστον οἶδα πρὸς ἁμαρτίαν·
ἀλλ' ἐγώ, φεῦ, παρέδραμον καὶ τὴν ἄλογον φύσιν.
Δεῦτε ψυχαὶ φιλάνθρωποι, δεῦτε δακρύων ὄμβρος,
ἀπὸ ψυχῶν κενώσατε πολλῶν θρήνων ἀξίαι.
Ἐρῶ τι καὶ θρασύτερον, εἰ νικᾷ σοι χρηστότης,
Χριστέ, κακίαν ἄμετρον, ἐπ' ἐμοὶ νῦν φανήτω.

Reliqua omittam; sed illud κενώσατε qui sic usurparit, ut vi intransitiva poneretur praeter Symeonem neminem scio auctorem. Siquidem ab hoc longe diversus est Euripidis usus Bacch. 730:

κἀγὼ 'ξεπήδησ', ὡς ξυναρπάσαι θέλων,
λόχμην κενώσας, ἔνθ' ἐκρυπτόμην δέμας.

ubi λόχμην κενώσας valet quidem *fruticetum relinquens*, sed nativae vocis potestati convenienter dicitur.

Idem Symeon in altero carmine ibid. p. 134 vs. 22 χρῆσον ἀγάπην καθαρὰν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πίστιν. Apparet hic χρῆσον ἀγάπην eo sensu poni, quo χρῆσαι ἀγάπῃ a bonis scriptoribus adhibetur. Quod ne cui dubium videatur e praecedentibus et sequentibus quaedam afferam. Initio carminis poeta ait:

'Αναλογίζου ταπεινὴ ψυχή μου παναθλία
βῆμα τὸ φρικωδέστατον κρίσεως τῆς μεγάλης.
Γυμνὴ γὰρ μέλλεις ἵστασθαι καὶ τετραχηλισμένη
διδόναι λόγον ὑπὲρ ὧν ἐπράξαμεν ἐν βίῳ,
εἴτ' ἀγαθῶν, εἴτε κακῶν, ἀδίκων ἢ δικαίων.

Ita servato litterarum ordine (est enim ἀκροστιχὶς κατ' ἀλφάβητον) pergit poeta usque ad poëmatii finem, ubi legitur:

Χρῆσον ἀγάπην καθαρὰν πρὸς τὸν θεὸν καὶ πίστιν,
Ψυχή, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὴν ἀγάπα.
Ὡς ἂν ἀξιωθείημεν τῆς ἄνω βασιλείας.

Possem similia ex aliis scriptoribus adjicere, sed longiorem de his rebus disputationem in aliud tempus differo.

V. 35. ἔστησαν] emendavi; Codex ἔστησεν. — κλεισούρας] claustra montium, aditus angustos. Vid. Ducang. p. 662.

V. 36. ἐκεῖ 'δασιν] i. e. ἐκεῖ εἶδον.

V. 38. προςκυνήσουν] προςκυνήσωσι.

V. 41. ὑπεσχέθην] ὑπεσχέθη, ὑπέσχετο. Vid. ad vs. 88.

V. 45. τοῖς ἀλλοφύλοις ἤρξατο κελεύειν καὶ προςτάσσειν] emendavi; Codex κελεύειν καὶ προςτάσῃ. Est autem ἤρξατο κελεύειν καὶ προςτάσσειν antiquius dicendi genus, cujus loco recentiores dicere solent ἤρχισε νὰ προςτάζῃ.

V. 46. καβαλλαρίους] scripsi; καβαλαρίους Codex.

V. 48. 'δετε i. e. ἴδετε Codex; sed metrum requirit 'δέτε, quod reposui.

V. 49. κι ἂν] scripsi; καὶ ἂν Codex. — ἦναι ἀπὸ] pronuntiandum ἦνι ἀπὸ vel ἦν' ἀπὸ, quum utrumque per linguae metrique leges liceat.

V. 50. κι ἐπώδυνον] scripsi; καὶ ἐπώδυνον Codex. — πᾶν αὔτους ποίσετέ το] emendavi; Codex ἄς αὔτους ποίσετέ το. Sed ἄς, de qua particula commentatus sum ad Dem. Zen. vs. 216, etsi non modo imperantis et adhortantis sed etiam optantis, cupientis et concedentis est, tamen non adjicitur nisi primis tertiisque personis, nunquam secundis excepto verbo substantivo. Itaque recte quidem dicas ἄς γράψῃ, ἄς γράψωμεν, ἄς γράψουν, non item ἄς γράψε (γράψον) et ἄς γράψετε (γράψατε), quod simpliciter γράψε et γράψετε dici convenit. Unum excipitur verbum substantivum. Nam aeque bene dicitur εἶσου πιστός, εἶσθε πιστοί et ἄς ἦσαι πιστός, ἄς ἦσθε πιστοί. Vid. Coraëm ad Ptochoprodr. p. 99. Hinc manifestum est ἄς in libro Vindobonensi esse corruptum.

V. 52. ὡς θῆρες δράμον] emendavi secutus vs. 48; ὡς θῆρες δράσουν Cod. — μετὰ θράσι] correxi; Codex μετὰ θράσει quod non est graecum. Neque aliis locis poëta similiter dicere ausus est. Cf. v. 60 μετὰ θλιμμένου τρόπου. V. 91 μετὰ χαρᾶς μεγάλης. Diversa est ratio eorum locorum, quibus vel quo comite vel quo modo res aliqua gesta sit praepositione μετὰ sive μὲ adjuncto accusativo declaratur. Nam vs. 288—290 ait:

ὑπάγουν δὲ καὶ μετ' αὐτὸν ἄρχοντες καβαλλάροι,
παιδόπουλα εἰς χρείαν του ἐντάμα μετ' ἐκεῖνον. (Bekk. ἐκείνον)
μὲ συντροφιὰν εὐγενικὴν συντροφιασμένος ἦτον.

Ultimum versum correxi qui apud Bekkerum sic scribitur:

μὲ συντροφίαν εὐγενικὴν συντροφιασμὸς ἦτον.

Adde vs. 1085: μὲ δάκρυα καὶ μὲ βρουχισμοὺς λέγει πρὸς τὸν υἱόν του. Quod si quis secum reputaverit, apud posteriores scriptores Graecos quaedam inveniri neutrorum in os desinentium deminutiva, ut ἐδάφιον ab ἔδαφος formatum eodemque modo in novitia Graecitate pauca nomina velut βέλι et ἦθι i. e. βέλιον et ἦθιον (cf. adnot. ad Dem. Zen. v. 105 καὶ τότε ὁ Φυσίγναθος μὲ τ' ὄμορφόν του ἦθι) ficta esse, intelligitur non μετὰ θράσει, sed μετὰ θράσι legi oportere. Verumenimvero hoc θράσι specie tantum, non re ipsa deminutivum est. Nam facile adduci potuisse poetam, ut hoc nomine uteretur, docet vocabulorum ἐλάδιον, οἰνάριον aliorumque intellectus apud Epictetum Diss. III,

10, 16 et alibi, quamvis in universum non improbanda sit Corais de his rebus sententia. Vid. ad Zen. vs. 6 p. 54 seq.

V. 53. κι ὡς] scripsi; Cod. καὶ ὡς.

V. 54. ἀληθοὺς] ἀληθεῖς, ut ἀκριβός i. e. ἀκριβής apud Dem. Zenum Paraphr. Batr. v. 209. Utrumque etiam nunc in familiari sermone auditur.

V. 55. ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες] ex plebis consuetudine pro ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Cf. Zen. v. 11, 284, 454.

V. 56. ἐγλυτώσασιν] correxi; Cod. ἐγλυτόσασιν. — ἐδέσαν] ἔδεσαν, ἔδησαν.

V. 57. τὸν ἀνὴρ] τὸν ἄνδρα. Similiter Ptochoprodromus κατὰ τ. ἡγουμ. vs. 603 p. 35 ed. Cor. καὶ δῆλα πάντα καθιστῶ τῷ κράτει σου τῷ μέγα i. e. τῷ μεγάλῳ. A quo exemplo differt alterum ibid. p. 15 τολμήσας ἀναφέρω σοι τῷ κραταιῷ δεσπότῃ, τῷ μέγα καὶ νικοποιῷ κραταιῷ στεφηφόρῳ. Sed ut vulgares poetae in his sermonis vitiis sibi non constant, aliis locis verba ad grammaticae normam dirigentes aliis in omnium rerum perturbatione ulterius progredientes: ita hic poeta vs. 76

καὶ θεωρίαν κἂν ποσῶς οὐ φαίνετον εἰς αὕτην

accusativo θεωρίαν pro nominativo utitur haud secus atque vs. 114

ἦτον ἀνάμεσα τῶν δύο (leg. δυὸ) χάριν τῆς βασιλίσσης,

ubi χάριν pro nominativo est. His inter se comparatis apertum est, evanescente paullatim dativo atque exolescente nominum declinatione modo nominativum modo accusativum simul pro recto et pro obliquis casibus esse coepisse*). Quamobrem nihil mutandum in his poetae verbis vs. 128—129:

καὶ τί λοιπὸν ἐγένετο εἰς τὴν ὡριὰν ἐκείνην,
τὴν ἔμορφην Χριστιανήν, τὴν πλήρης θεωρίαν;

Priore versu metri causa reposui ὡριὰν pro eo quod in libro Vindobonensi est ὡραίαν. Caeterum τὴν πλήρης poematis auctor eodem jure dicit, quo τὸν ἀνὴρ de quo hic agitur. Accusativus

*) Cf. Niebuhrii disputationem über das Aegyptisch-Griechische in kl. hist. und philol. Schriften. 2. Samml. Bonn. 1843 pag. 204, ubi τὴν μητήραν legitur.

autem θεωρίαν e πλήρης aptus non est genitivi loco quem veteres usurpare consueverunt, sed in vulgari sermone requiritur. Julius David Παραλλ. σελ. 86: Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι καὶ παραστατικὴ τῆς ὕλης· γεμάτο νερό· στρωμένο ψάθαις· ἀντὶ γεμάτον ἀπὸ νερό· στρωμένον μὲ ψάθαις· ἐλλείψει τῶν προθέσεων. — τῆς γυναίκας] τῆς γυναικός. Codex praebet γυναῖκας, quod quoniam genitivi loco est, circumflexum in acutum mutavi. De hac autem nominum transfiguratione, qua tertiae declinationis vocabula in primam transeunt, quum ipse olim ad Dem. Zen. p. 63 breviter scripserim, alii vero, imprimis Coraes ad Plutarchi Alcib. c. 22 p. 365 T. II et Lobeckius Parall. Gramm. Gr. p. 140 seqq. uberrime disputaverint, nunc nihil attinet addere, etsi poetae mixobarbari suppeditant, unde collecta ab illis variarum mutationum exempla augeri possint. Sed praeterquam quod accurata expositione egent communia totius linguae vulgaris metaplasmorum et heteroclitorum genera vel plurium dialectorum in quarundam formarum usu discrimina velut ἡ παρθένα, ἡ ῥάβδα etc. pro ἡ παρθένος, ἡ ῥάβδος, pleraque etiam nunc dicenda restant de singulorum scriptorum licentia. Atque in his quidem nonnulla scribentium imperitiae imputari par est velut Θρᾷκαι pro Θρᾷκες apud Ducam pag. 63, 23, qui etiam Κρῆται p. 185, 6 Κυκλάδαι p. 14, 18 νῆαι p. 268, 5 σανίδαι p. 22, 4 ex eodem genere adhibuit, multa novans in tertia declinatione quam dissimilem antiquae effecit etiam in κρέη p. 198, 14, κόνεσι p. 139, 2, ταῖς νῆες p. 265, 18, τριῆριν p. 110, 11, αἰδῷ p. 23, 7, ἀρρένοις p. 57, 15, τείχοις p. 266, 4, νέοις pro ναυσί p. 192, 3, ἄνδρος pro ἀνήρ p. 190, 5. Nam quod vulgari forma ἄνδρας pro ἀνήρ p. 234, 21 utitur, vix memorandum est. Alia in poetarum scriptis e populari fonte manarunt. Catrares apud Matrangam Anecd. Tom. II p. 675 seqq. in carmine politico Anacreonteo in Neophytum composito plura usurpat vocabula Epirotica et quaedam finitimarum regionum barbara, ita tamen ut appareat hominem ceteroqui non indoctum melius si vellet scribere potuisse. Quaecunque autem in hoc poemate a Grammaticae legibus abhorrent, ex eodem fonte repetenda sunt. Ait igitur vir facetus p. 681 vs. 176 seq. εἶτ' ἀπέρχεται λαμβάνων Τὸν

μισθὸν καθάπερ ἔδει Μέγαν, καὶ καλὸν ἰχθύαν· Καὶ πρὸς τοὺς ταριχοπούλους Ἀγυρτεύει ταῦτα λέγων, Δότε μ' ὀλίγον χαβιάριν, Νὰ πλανήσω τὸ ψωμίν μου, ubi ἰχθύαν pro ἰχθὺν epiroticum est, quamvis vulgo Graeci vocabulo ἰχθύς fere abstineant, substituto in ejus locum ὀψάριον (cf. Menand. ap. Athen. IX, 35 p. 285) vel ψάρι, quum Christiani primis post. Chr. n. saeculis litteris e quibus constat ἰχθύς pro symbolo verborum Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτήρ usi sint. Deinde ταριχοπούλους ut vs. 162 ἰχθυοπώλους pro ἰχθυοπώλας, ταριχοπώλας item Epirotarum propria sunt, nisi quod πουλῶ pro πωλῶ tota fere Graecia auditur ac Ptochoprodromus etiam lib. 2 vs. 226 p. 23 ed. Cor. χαβιαροποῦλοι i. e. χαβιαροπῶλαι dicit. Ex hujusmodi igitur monumentis etiam nunc permulta neque cognita omnibus neque perspecta nullo negotio petere licet.

V. 60. κλαιόμενη, ὀδυρόμενη] correxi; Codex κλαιόμενοι ὀδυρόμενοι. Quum autem participium ad Saracenos nequeat referri, sed sententia flagitet κλαιομένη i. e. κλαίουσα, et ὀδυρομένη, metrum vero accentum in antepenultima poni postulet, κλαιόμενη et ὀδυρόμενη scripsi. — θλιμμένου] emendavi; Codex θλιμένου.

V. 61. τὴν ταπεινὴν μὲ ἀφεῖλας] scripsi ex recentioris linguae legibus; τὴν ταπεινήν με ἀφεῖλας Codex. Sed illud μὲ ἀφεῖλας pronuntiandum ut μι ἀφεῖλας; cujus loco etiam μ' ἀφεῖλας poni poterat.

V. 62. χαμένην] vulgo nunc χαϋμένην i. e. ἀθλίαν, proprie κεχαυμένην.

V. 63. ὅτι ἐσώθην ἡ ἐλεεινὴ] scripsi; Cod. omisso τῷ ὑφέν.

V. 64. οἱ δ' ἄθεοι] scripsi; Codex οἱ δὲ ἄθεοι.

V. 66. τὸ 'βγενικόν] scripsi; τὸ εὐγενικόν. Codex. Similis aliarum vocum aphaeresis est, quas congessit Reiskius ad Constantini Caerimoniale p. 671, qui tamen perperam de quibusdam vocabulis judicat.

V. 68. φέρνουν] correxi; φόρνουν Codex. Sic vs. 1566 μαζόνουν τα ἀπὸ παντοῦ, τὸν ἀμηρᾶν τα φέρνουν et 1616 φέρνουν ἀποστειλάμενα τὰ ῥόδα εἰς τὸν πύργον. Neque vero φέρνω solum, sed etiam φέρω usurpat poëta. Vs. 1745 σπου-

δαίως τοὺς ἐφέρασιν ἐξάγκωνα δεμένους. Huc adde ex φορέω formatum φορένω vs. 1832:

λαμπρὰν στολὴν βασιλικὴν φορένει καὶ τοὺς δύο.

Sed quod Codex hoc loco exhibet φόρνουν non est graecum. — βασιλιὰ] metri gratia pro βασιλέα scripsi.

V. 70. 'βγενίαν] scripsi; Codex εὐγενίαν.

V. 71. 'βγενικὴ] scripsi; Codex εὐγενική. Caeterum ἐντὸς τοῦ βασιλέως hic valet ἐντὸς τῆς τοῦ βασιλέως κατοικίας. Vid. ad Dem. Zen. vs. 187.

V. 72. θλιμμένη] correxi; Codex θλιμένη. — πάντοτ'] scripsi; Codex πάντοτε.

V. 74. κι ἀπὸ] scripsi; καὶ ἀπὸ Codex.

V. 76. θεωρίαν] θεωρία. Vid. ad vs. 57 et infra ad vs. 100. — οὐ] vulgo δέν. — φαίνετον] ἐφαίνετο.

V. 77. τὸ λαμπροτάτο] correxi i. e. τὸ λαμπρότατον. De accentu transposito vid. Cor. 'Ατακτ. I σελ. 42 et nos ad Dem. Zen. p. 46. Codex exhibet τὸ λαμπροτάτω. Dixi in Comm. ad Dem. Zen. pag. 41, quando ν a recentioribus Graecis omitti soleat. Inde effici arbitror, quamvis apud veteres hic illic vulgaris sermonis vestigia exstent, tamen Aristophaneum illud Acharn. v. 104 οὐ λῆψι χρῦσο χαυνόπρωκτ' 'Ιαοναῦ i. e. οὐ λήψει χρυσόν, χαυνόπρωκτε Ἴων, οὔ jocis tantum adnumerandum esse. Raro enim masculinis secundae declinationis ν illud accusativi singularis proprium demitur, velut apud Vincentium Cornarum in Erotocrito eo quem supra citavi loco:

καὶ καβαλλάρην μὲ πολλοὺς ἄλλους συντροφιασμένο.'

V. 78. 'ξαίρετον] metri causa scripsi pro eo quod in codice est ἐξαίρετον. Vid. ad Dem. Zen. Paraphr. vs. 125.

V. 79. τελείως τ' ἀφανίζεν] correxi; cujus loco etiam τελειῶς τὸ ἀφανίζεν poni licebat. Codex: τελείως τὸ ἀφανίζει.

V. 83. καὶ πρὸς τὴν τούτου ὁμόζυγον, ταύτην τὴν βασιλίσσαν] Fortasse poeta scripsit καὶ τὴν αὐτοῦ ὁμόζυγον, αὐτὴν τὴν βασιλίσσαν.

V. 84. ἀφῆτέ με] emendavi; ἀφῆτε με Codex.

V. 85. ἀτή μου] emendavi; vid. ad Dem. Zen. vs. 306. Codex habet ἀτίμου. Est vero ἀτή μου nihil nisi αὐτή μου.

Sic jam in inscriptionibus antiquis καταδουλεάτω pro καταδουλευάτω apud Ulricum Titul. Tithor. IV, 18 (Mus. Rhenan. 1843 II p. 557.) Ἐαμερίς idem quod Εὐαμερίς apud Ross. Inscr. Gr. Ined. I n. 746, 2. 7. 8 p. 33, ἐπισκεάζειν pro ἐπισκευάζειν in Corp. Inscr. n. 1838 b. 6, σκεοθήκας pro σκευοθήκας ib. 12. κατεσκέασεν n. 2344. 3. ἐπισκεάσαντα n. 3524. 24, κατασκεάσαντες n. 3953. 9, συνεαρεστεόντων pro συνευαρεστεόντων in Curt. An. Delph. n. 24. 3 ut conjecit Keilius, ἀπελεθέρα pro ἀπελευθέρα apud Osann. Syllog. Inscr. p. 430, ἀναπάεται pro ἀναπαύεται ibid. 433, Ἀγοῦστα pro Αὐγοῦστα n. 3989. b. v. III p. 63. b, n. 1324. b, ἑατῷ pro ἑαυτῷ n. 1608. g, 33 e Clarkii apographo. Adde aliquot exempla in inscriptionibus ab Ussingio editis qui rem non perspexit. Quum autem in hac digammi vel τοῦ υ praetermissione, quae ad diphthongos αυ et ευ pertinet, mira vulgaris sermonis constantia cernatur, quae veteribus saeculis nata usque ad nostram aetatem duravit, paulo accuratius de usu digammi in recentiore potissimum graecitate abhinc quadriennium disserui. Vide censuram meam Sylloges inscriptionum Boeoticarum a Carolo Keilio editae insertam Muetzellii Zeitschrift für das Gymnasialwesen II Abth. p. 195 seqq. an. 1848. Sero igitur feci quod jam anno 1838 in Jahnii et Klotzii Annalibus (Litt. Anz. No. V pag. 2) his fere verbis promiseram me facturum: ἡ βοήθεια τῆς καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῆς διαλέκτου μὲ φαίνεται ἀναγκαία διὰ τὴν ἀκρίβωσιν τῆς θεωρίας ἐκείνου τοῦ συμφώνου, τὸ ὁποῖον οἱ γραμματικοὶ αἰολικὸν δίγαμμα ὀνομάζουσιν. Ἀλλ' οὔτε εἰς τὸν πρόλογον τοῦ συντάγματος, οὔτε εἰς τὰς σημειώσεις εἶχα τὸν σκοπὸν νὰ δώσω τοιαύτην θεωρίαν, ὑπαινιττόμενος μόνον, οὐδαμῶς φανερόνων τοῦτο τὸ ὑποκείμενον. Τούτου ἕνεκα ὑπόσχομαι εἰς τοὺς φίλους τῶν ἑλληνικῶν μουσῶν, ὅτι εἰς τὴν γραμματικήν μου τῆς γραικικῆς διαλέκτου, ἣν θὰ δημοσιεύσω, θέλω εἰπεῖ κατὰ πλάτος καὶ περὶ τοῦ προρηθέντος συμφώνου. Nam quae a Reiskio ad Constantini Caerimoniale p. 895 seq. de hoc argumento adnotata sunt, etsi superiori saeculo forsitan non indigna, tamen hoc tempore, quo perfectius quid desideratur, vix memoranda sunt.

V. 86. 'ς ἐμέναν] i. e. εἰς ἐμέ posui pro eo quod in ma-

nuscripto exemplari est σεμέναν. — δυςτυχιᾶς] emendavi propter synizesin hic necessariam; δυςτυχίας Codex.

V. 88. ὁ 'βγενὴς] metri causa scripsi pro ὁ εὐγενὴς quod in codice legitur. — ἐσφάγγην] i. q. ἐσφάγη barbare adjecto ν. Sic v. 77 τῆς εἱμαρμένης τὸ δεινὸν ἐπάνω μου ἀπεσώθην. Cf. διέβην pro διέβη apud Ptochoprodromum in Cor. 'Ατ. Τομ. α'. σελ. 169. Neque enim solum passivum, sed activum etiam haec labes infecit. Qua de re etiam infra ad vs. 102 agam.

V. 90. χρεῖττον ἤπερ τοῦ ζῆν με] emendavi; ὑπὲρ τοῦ ζῆν με Codex. Est vero χρεῖττον ἤπερ τοῦ ζ. μ. peculiaris dicendi formula, qua quid designetur dubium esse nequit comparato Ducae loco pag. 303, 17 χρεῖττον ἂν ἦν μοι τοῦ στεῖλαι δήμιον καὶ λαβεῖν τὴν κεφαλήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ubi infinitivi genitivus, quod jam perspexit Bullialdus, ut aliis locis apud Ducam, nominativi loco est. Sed recte composueris cum hoc scriptore barbarum poëtam de Belthandro et Chrysantza apud Coraëm 'Ατ. I p. 75 utentem ad eandem de qua hic agitur sententiam enuntiandam vulgari loquendi genere:

χρεῖττον γὰρ ἵνα γένωμαι τῶν πετεινῶν γε βρῶμα,
παρ' ὅτι πάλιν νὰ στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω (leg.'ξοπίσω).

Ubi Coraes: Τοῦτο δὲ τὸ παρ' ὅτι, ἢ παρὸ ἢ παρὰ, τὸ σημαῖνον τὸν διαζευτικὸν ἤ, εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸν 'Αριστοτέλην περὶ φυτῶν (Βιβλ. α' κεφ. 4) σύγγραμμα, „Καὶ ἐκεῖσε χρειττόνως αὐξάνουσι παρὸ ἀλλαχοῦ"· καὶ πάλιν (Βιβλ. Β, κεφ. β') „χυριώτερον συμβέβηκε τῷ ὕδατι τὸ εἶναι στοιχείῳ παρὰ τῇ γῇ." Quod autem in hoc versiculo est ἤπερ τοῦ ζῆν με, id idem quem modo citavi poeta barbarus l. c. p. 74 exprimit verbis παροῦ νὰ ζήσω. Ait enim:

συναποθάνω μετὰ σοῦ κ' εἰς ᾅδην συγκατέβω (leg. συγκαταίβω)
παροῦ νὰ ζήσω ἐπώδυνα τὸν ἄπαντά μου βίον.

Caeterum τοῦ ζῆν a barbaris versificatoribus quartidecimi saeculi dici potuisse pro τὸ ζῆν vel simpliciter pro ζῆν efficitur e plurimis Ducae locis qui etiam quinto decimo saeculo similiter peccavit. Sic pag. 244, 24 ἔχω τοῦ δοῦναι scribit, p. 59, 4 βούλει τοῦ εἶναί σε ἡμέτερον φίλον, p. 203, 21 δύναται τοῦ ἀνταποκριθῆναι atque alia quae referre piget. Ex hoc mendoso infinitivorum genitivo fortasse intelligitur ille barbarismus, cujus memini ad ver-

sum 57. Etenim praeter Ducam pag. 190, 5 neminem scio scriptorem qui ὁ ἄνδρος pro ὁ ἀνήρ in graeco sermone usurpaverit, etsi non ignoro non solum Tzacones locupletes hujus anomaliae auctores posse haberi quibus ὁ μηνός idem sit quod ὁ μήν *), sed ipsos etiam veteres plurima vocabula deuteroclita simul et tritoclita esse voluisse. Confer ὁ μάρτυρος apud Homerum, ὁ δίοπος apud Aeschylum, ὁ ἰκτῖνος apud Sophoclem cum tertiae declinationis nominibus μάρτυς, δίοψ, ἰκτίν. Alia vide apud Lobeckium Paralipp. Gram. Gr. p. 136 seqq.

V. 92. 'ς τὸ εὐκτήριον] scripsi; εἰς τὸ εὐκτήριον Codex.

V. 93. οὕτως] reposui pro eo quod in codice est ὄντως. Id autem sententia flagitat. Sic versu 317 ἀκούσας ταῦτ', ὁ Φλώριος οὕτως τὸν ἀπεκρίθη. Sed utroque loco οὕτως quum ad sequentia spectet eum habet usum, quem apud antiquos et bonos scriptores ὧδε. — ἀπηλογήθην] ἀπελογήθη, ἀπελογήσατο. Constructio eadem quidem est apud Platonem Phaed. p. 69. D ταῦτ' οὖν ἐγώ, ἔφη, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης ἀπολογοῦμαι, sed poeta vulgaris ταῦτα usurpat pro τάδε. Praeterea ἀπελογήθη pro ἀπελογήσατο adhibitum antiquum habet auctorem Antiphontem Orat. II, γ, 1 et δ, 3 ὡς μὲν οὖν ἀπέκτεινε τὸν ἄνδρα, ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ ἀπεδείξαμεν· ὡς δὲ οὐκ ὀρθῶς ἀπελογήθη, νῦν πειρασόμεθα ἐλέγχοντες. et δ, 3 ἐμὲ δὲ προςῆκεν οὐδὲν ἄλλο ἢ πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀκολούθου ἀπολογηθῆναι. Omnino quamvis apud citerioris aetatis Graecos medio carentes solemnis sit passivi usus pro medio, tamen nonnunquam eodem modo veteres esse locutos exempla in antiquis litterarum monumentis servata probant. Iis nuper accessit vetusta inscriptio Corcyraea aoristum ἐπονήθη pro ἐπονήσατο positum exhibens. Hanc paulo ante inventam anno 1844 Romae divulgavit P. G. Secchius in libro qui inscribitur: Lezione sopra l'arcaica paleografia monumentale di Corintho e delle sue colonie, e illustrazione d'un antico epigramma Corcirese, postea Schneidewinus in Ephemer. litterar. Gotingens. fasc. 98 mens. Jun, 1845 et Joh. Franzius in Ephemer. Archaeol. ann. 1847 N. 48 p. 377—386 tractarunt. Secchius

*) Vid. Thiersch. disp. de Tzac. dial. p. 521.

titulum, qui miram antiquitatis speciem prae se fert, propterea quod E et O ubique pro H et Ω, ponuntur jure ante Ol. XCIV compositum esse existimat. Sic autem expletis lacunis eum redintegrare conatus est:

ᾯ υἱοῦ ΤλασίαϜο Μενεκράτεος τόδε σᾶμα
Οἰανθέος γενεάν· τόδε δ' αὐτῷ δᾶμος ἐποίει·
ἧς γὰρ πρόξενϜος δάμου φίλος· ἀλλ' ἐνὶ πόντ[ῳ]
ὤλετο, δαμόσιον δὲ καθ[ῆ]κ[εν Ϝάστεϊ πένθος]·
Πραξιμένης δ' αὖτ' Οἰ[άνθας] ἀπὸ πατρίδος ἐνθὼν
σὺν δάμῳ τόδε σᾶμα κασιγνήτοιο πονήθη.

Contra Schneidewino sic restituendum epigramma videbatur, ut in primo versu poneret:

Υἱοῦ Τλασίαο Μενεκράτεος τόδε σᾶμα,

ultimos tres autem hoc modo refingeret:

ὤλετο· δαμόσιον δὲ καθίκετο πένθος ἅπαντας·
Πραξιμένης δ' αὐτοῖ γαίας ἀπὸ πατρίδος ἐνθὼν
σὺν δάμῳ τόδε σᾶμα κασιγνήτῳ ἐπονήθη.

Denique Joh. Franzius ὁ μακαρίτης sic scripsit:

Υἱοῦ ΤλασίαϜο Μενεκράτεος τόδε σᾶμα
Οἰανθέος γενεάν· τόδε δ' αὐτῷ δᾶμος ἐποίει·
ἧς γὰρ πρόξενϜος δάμου φίλος· ἀλλ' ἐνὶ πόντῳ
ὤλετο δαμοσίων δέκα[τ]ον [π]ρο[στὰς λυκάβαντα.
Πραξιμένης δ' αὐτῷ γ[αίας] ἀπὸ πατρίδος ἐνθὼν
σὺν δάμῳ τόδε σᾶμα κασιγνήτοιο πονήθη.

In hujus judicio eo libentius acquiesco, quod antequam ejus de hoc epigrammate sententiam nossem, ipse prope eodem modo lacunas expleveram. Adjungam propter rei similitudinem aliud epigramma nuper in agro Romano inventum teste Matranga Anecdot. Vol. I Praef. p. 37

ΣΠΕΝΔΟΦΟΡΩ ΤΟΔΕ ΣΗΜΑ
ΚΛΥΤΟΙ ΤΕΥΞΑΝΤΟ ΤΡΟΦΗΕΣ
ΔΩΔΕΚ ΕΤΟΥΣ ΜΟΙΡΩΝ ΟΙΜΟΝ
ΑΜΕΙΒΟΜΕΝΟΥ

quod sic scribendum esse conjicio:

Σπονδοφόρου τόδε σῆμα κλυτοὶ τεύξαντο τροφῆες
δωδεκέτους μοιρῶν οἶμον ἀμειβομένου.

Caeterum ἐπονήθη pro ἐπονήσατο dictum non nisi hoc ipso loco legitur.

V. 94. 'ς τὴν θλίψιν] scripsi; εἰς τὴν θλίψιν Codex.

V. 95. παρηγοριὰν] reposui; παρηγορίαν Codex.

V. 96. ὀδυρμοὶ] rescripsi, quod vs. 81 legitur pro eo quod codex praebet οἰδαλμοί.

V. 97. τὠραῖον] scripsi. cf. David Παραλλ. σελ. 8; τὸ ὡραῖον Codex.

V. 98. διὰ] posui; διά liber Vindobonensis.

V. 99. ἄλλον] ἄλλο. — πάλι ἐρώτημαν] metri causa edidi pro codicis lectione πάλιν ἐρώτημαν. Utitur autem πάλι pro πάλιν, ne de antiquis poëtis loquar, Demetrius Zenus vs. 24 et 359. — σὲ] ex recentioris linguae legibus posui pro σε quod habet Codex. Refertur enim pronomen ad sequens verbum, non ad nomen praecedens.

V. 100. κουρτέσια μου] metri gratia pro κουρτεσία μου: *humanitas*, *urbanitas*, vel *suavitas mea* ex Italico *cortesia*; Gallice *courtoisie*. Anonymus de Nuptiis Thesei lib. 7 ap. Ducang. p. 742:

Τότε περνόντα σκεύθηκεν ἐκεῖ τὴν κουρτεσίαν
καὶ τὴν στολήν που ἔστηκεν μετὰ τὴν πρεποσύνην.

Rursum:

Χαράσου τῆς κουρτεσίας καὶ τῆς ταπεινοσύνης

Idem lib. 3.

Ἔμνοστος ἦτον θοριακὸς ὅλος τῆς κουρτεσίας.

Haec sic emendanda esse apparet:

Τότε περνῶντα σκέφθηκεν ἐκεῖ τὴν κουρτεσίαν
καὶ τὴν στολὴν ποῦ ἔστηκεν μετὰ τὴν πρεποσύνην.

Deinde:

Χαρά σοι τῆς κουρτέσιας καὶ τῆς ταπεινοσύνης.

Denique (cf. Ducang. p. 504)

ἔμνηστος (i. e. εὔμνηστος) ἦτον, θωριακός, ὅλος τῆς κουρτεσίας.

θωριακὸς est *aspectu jucundus, suavis.* Cf. supra v. 76 usum vocis θεωρία et Ducangium s. v. θωρία, ubi praeter alia e Gloss. Graecobarb. ἄσχημος, ἄνοστος, ὁποῦ δὲν ἔχει καλὴν θωρίαν. Adde Anonymum de bellis Francorum, qui et ipse vocabulo κουρ-

τεσία utitur. Neque vero solum κουρτεσία dicebant, sed etiam adjective κουρτέσης et adverbii more κουρτεσικά. Vide Ducangium p. 742 et Coraëm ad Ptochoprodromum p. 324 seq. qui in hoc fallitur, quod Ducangium istas voces praeteriisse existimat. Ita enim ait: ἐπαράδραμε τὸ κουρτέσης ὁ Δουκάγγιος σημειώσας εἰς τὸ λεξικόν του μόνον τὸ κούρτη (cour), σύνηθες ὄνομα καὶ τοῦτο εἰς τοὺς Γραικορωμαίους.

V. 101. θωρῶ] metri gratia vulgavi pro codicis scriptura θεωρῶ. Vide Ducang. p. 504 et nos ad Dem. Zen. p. 88.

V. 102. κι ὁ] scripsi; καὶ ὁ liber manuscriptus. Sed illud κι, quod pro καὶ synizeseos legibus convenienter recentiores usurpant, veteribus non erat ignotum. Vide inscriptionem Spartanam apud Boeckhium n. 1249. II, 17. Nam κὲ pro καὶ scriptum ibid. p. 556 b. p. 748 a — b. non est quod hic commemoremus. Illud vero imprimis notandum quod viris doctis vulgares scriptores tractantibus aliquando fraudi fuit, καὶ saepius quam in veteri sermone contingit a recentioribus Graecis membratim dicentibus ad vinciendam orationem adhiberi ideoque hanc particulam vulgo in πολυσήμων numero poni. Nam duobus verbis interposita posteriori interdum participii vim tribuit. Anonymus de Belthandro et Chrysantza ap. Coraëm Ἀτακτ. II p. 163:

Θωροῦσιν πλοῖον κ' ἤρχετον, καὶ αὐτοὶ προςκαρτεροῦσιν,
(leg. κι αὐτοὶ) i.e. θεωροῦσι (ὁρῶσι) πλοῖον ἐρχόμενον.

Stephanus Sachleces ad Phrantzescem filium:

καὶ ὅταν σὲ 'δοῦν καὶ περπατεῖς μὲ φρόνησιν καὶ τάξιν,
(leg. κι ὅταν) i. e. ὅταν σε ἴδωσι περιπατοῦντα.

Nonnunquam pro ὅτι vel ὡς accipitur. Georgillas in poemate quod τὸ Θανατικὸν τῆς 'Ρόδου inscribitur:

καὶ μή μου 'πῇς καὶ ζῇ πολλὰ ὁ σπάταλος καὶ χαύτης
(leg. χάφτης), i. e. καὶ μή μοι εἴπῃς ὡς ζῇ κ. τ. λ.

Stephanus Sachleces de custodia sua:

Λοιπὸν ἐχάθην ἡ φιλία (leg. φιλιά) τελείως ἐκ τὸν κόσμον,
ἐχάθηκεν, ἐμίσευσεν ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ κεῖνοι ὁποῦ κουμπόνουνται καὶ λέγουν καὶ ἔχουν (leg. κι ἔχουν) φίλους,
οὐδὲν κατέχουν τίποτας, ἔσφαλαν καὶ πλανῶνται.

Hic tertii versiculi sententia est καὶ οἱ χομποῦντες (καυχώμενοι) καὶ λέγοντες ὡς ἔχουσι φίλους. Stephanus Sachleces ad Phrantzescem filium (ap. Cor. ibid. p. 220):

καὶ ὁπόδειχνε καὶ γάπαν τον, κεῖχε τὴν λυγομάραν,
ἐμπρὸς στὸν δοῦκα προσκυνᾷ μὲ τὴν πολλὴν τρομάραν.

Haec sic emendanda:

κι ὁπῶ 'δειχνε καὶ γάπαν τον, κ' εἶχε τὴν 'λιγομάραν,
ἐμπρὸς 'ς τὸν δοῦκα προσκυνᾷ μὲ τὴν πολλὴν τρομάραν.

Recte Coraes l. c.: ὁ δεύτερος καὶ ἀντὶ τοῦ ὅτι. Τὸ νόημα, καὶ ὅστις ἔδειχνεν, ὅτι τὸν ἠγάπα κ. τ. λ. Ubi observandum ν tertiae personae singularis imperfecti contracti adjectum, quum γάπαν dicat poëta pro ἠγάπα quod vulgo est ἀγαποῦσε (ἠγαποῦσε).

Aliquando pro ἢ vocula comparativa sive genitivo ejusdem rei indice usurpatur. Georgillas in eodem poemate (apud Coraëm ibid. p. 147):

διατ' ἦσαι δυνατὸν θηρίον πλέον καὶ τὸ λεοντάρη,
καὶ οὐδέν σου σφάζουν ἄρματα, κἂν μιᾶς λογὶς ξιφάρη.

Corrige:

διατ' εἶσαι δυνατὸν θηριὸν πλιὸν καὶ τὸ λεοντάρι,
κι οὐδὲν σὲ σφάζουν ἄρματα, κἂν μιᾶς λογῆς ξιφάρι.
i. e. ὅτι εἶ θηρίον δυνατώτερον τοῦ λέοντος.

Pronominibus junctum idem valet quod ἂν apud veteres.

Stephanus Sachleces de custodia sua (ap. Cor. ibid. p. 163):

καὶ τότε ὁ κακότυχος, ὅποιος καὶ ἔνι κεῖνος
i. e. καὶ τότε ὁ κακοτυχής, ὅσπερ ἂν ᾖ. —

ἐγγαστρωμένην] correxi; ἐγγαστρωμένης Codex.

V. 103. κι ἂν] rescripsi pro καὶ ἐὰν quod exhibet codex.

E sequentibus quoque pauca notabo menda, omnia quae vitiosa sunt memoraturus, si totum carmen edere mihi liberet.

V. 112. ἡ κλῆσις τῆς Χριστιανῆς ὄνομα τὸ Πατζία] Legendum Τοπατζία. Nam praeterquam quod illius mulieris nomen Julia Topazia apud Boccacium est, ipsa graecitas hanc correctionem flagitat.

V. 142. τὰ δύο ἀναθρέφουντα, τἀρσενικὸν κ' ἡ κόρη] Leg. ἀναθρέφουνται i. e. ἀνατρέφονται. Etenim θρέφω et θροφή pro

τρέφω et τροφή vulgaris sermo non respuit. Quum autem Crusianus Demetrii Zeni textus promiscue θροφή vs. 60 et 100 et τροφή vs. 52 praebeat, in hujus certe poetae carmine, qui non θρέφω sed τρέφω dicere solet, ubique τροφή restituendum mihi videbatur. Sed illud de quo hic agitur ἀναθρέφουνται nihil habet insolens, quum non solum vulgus usurpet γράφουνται, 'βρίσκουνται, λέγουνται i. e. γράφονται, εὑρίσκονται, λέγονται*), sed ipse poëta infra etiam vs. 798 στέκουνται scribat pro στέκονται.

V. 147. διὰ τὸ ἦταν ἀνθίμια τοῦ δροσεροῦ κρίνου] Ita librarius Vindobonensis claudicante metro neglectaque sententia hunc versum exaravit. Scribe διότι ἦταν ἀνθὴ μιὰ [metri causa pro ἄνθη μία] τοῦ δροσεροῦ τοῦ κρίνου. Puerum enim et puellam *unum fuisse florem* dicit *lilii rorulenti*. Raro autem hujusmodi scriptores feminino ἄνθη pro neutro ἄνθος utuntur. Pro διότι erunt fortasse qui eodem sensu γιατὶ [διατὶ] scribere malint. Vid. ad Dem. Zen. Dial. v. 7 et Vincentii Cornari locum supra pag. 41 laudatum διατὶ ἄλλοι δὲν ἐλείπα.

V. 160. καὶ εὐτυχεῖς εἰς τὰς βουλάς, μᾶλλον κιὰν βασιλεύσουν] leg. κι ἄν i. e. καὶ ἄν βασιλεύσουν.

V. 261. εὕρην τὴν θέλεις] leg. εὑρεῖν τὴν θέλεις.

V. 277. ἔπαρ τὸ δακτυλίδι] leg. ἔπαρ' i. e. ἔπαρε.

V. 283. πέρνει] leg. παίρνει, quod ortum est ex ἀπαίρω.

V. 325. τρυφῆσαι ἔχω μετὰ σὲ καὶ . . . . . . διάγειν] haud scio an lacuna addito φιλικῶς adverbio explenda sit.

V. 400. ἐστέκετον ἡ ἐλεεινὴ τίποτε δὲν κατέχων] ubi notandum κατέχων poni loco feminini κατέχουσα hoc sensu: *stabat misera puella nullius* [culpae] *sibi conscia.* Nimirum κατέχειν apud recentiores Graecos interdum valet *scire.* Vid. Cor. 'Ατ. II σελ. 186.

V. 808. πόδας τον χιονάτους] leg. πόδας των χιονάτους.

V. 1056. διὰ ἐπιβουλίαν ἄδικον μὲ τὸν ἐπιτραπέζης] leg. δι' ἐπιβουλίαν ἄδικον μὲ τὸν ἐπὶ τραπέζης. Est autem ὁ ἐπὶ τραπέζης (neque enim unquam conjunctim scribitur ἐπιτραπέζης), ut recte exponit Ducangius pag. 1598, Praefectus mensae Impe-

*) Cf. David. Παρ. σελ. 48.

ratoris. Acta S. Maximi. Conf. num. 6 p. 36 καὶ Σέργιος ὁ Εὐκρατᾶς ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς βασιλικῆς. Leo Grammaticus in Basilio pag. 472 Νικήτας δὲ τοῦ Ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ Ξυλινίτου κατηγορηθέντος etc. p. 476 ἀπέστειλεν Κωνσταντῖνον τὸν τῆς τραπέζης etc. pag. 5 Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Βοηλᾶ ὁ τραπέζης etc. Eundem poeta σινισκάλκου i. e. *Senescalli* nomine vocat. Utendum enim vulgari vocabulo, ne usurpata Dapiferi appellatione nostris olim imprimis familiari neque admodum dissimili a vera poëtae mente aberrem. Ducangius p. 1373: „σινεσκάρδος Senescallus in Assisis MSS. Regni Hierosolymitani cap. 206 ἐὰν γίνετε ὅτι κανὶς ἄνθροπος πλούσιος ἔχι ἐμπαλίδες οὐ (vel) ἕνα σινεσκάρδον, οὐ μίαν σενεσκαρδέαν εἰς τὸν ἴκον του etc. Σινισκάρδος apud Annam Comnenam lib. 14." Emenda: ἐὰν γίνεται [γίνηται] ὅτι κανεὶς ἄνθρωπος πλούσιος ἔχει ἐμπαλίδες, οὐ ἕνα σινεσκάρδον, οὐ μίαν σενεσκαρδέαν εἰς τὸν οἶκόν του. Adde Ducang. Glossar. med. et inf. Lat. in vocibus *Dapifer* et *Senescalcus*. Hinc patet vs. 370 pro τὸν ἐπιτραπέζην legendum esse τὸν ἐπὶ τραπέζης.

V. 1079. πατήρ μου, αὐθέντη μου, σουλτάνε τῶν αὐθέντων] Inserendnm est καὶ post πατήρ μου. De αὐθέντων pro αὐθεντῶν vid. Cor. Ἀτ. I p. 42.

V. 1520. ὅτι πατρίδαν ἔφηκα καὶ βασιλείαν καὶ στέμμαν] leg. ὅτι πατρίδαν ἄφηκα καὶ βασιλειὰν καὶ στέμμαν. De aoristo ἄφηκα vid. ad Dem. Zen. vs. 136. De synizesi in βασιλειὰν cf. Ἰουλίου Δαβὶδ Παραλλ. σελ. 5 ac de voce στέμμαν i. e. στέμμα Cor. Ἀτ. I σελ. 65.

V. 1609. Pro κοιλαδοῦσαν lege κηλᾳδοῦσαν, cujus natales a κηλέω et ᾄδω repetendi sunt.

V. 1707. γλυκοτάτην mutandum aut in γλυκωτάτην aut in γλυκυτάτην. Etenim γλυκός non minus usitatum apud recentiores Graecos quam γλυκύς, sed γλυκύς forma in hoc carmine solemnis est.

V. 1762.

ἔχω δακτυλίδιον μὲ ἀτίμητον λιθάρι.
κράτιε το εἰς τὰ χέρια σου. τίποτες μὴν φοβᾶσαι.

Lege: ἔχω δὲ δακτυλίδιον μὲ ἀτίμητον [vel μι ἀτιμ.] λιθάρι.
κράτειε το εἰς τὰ χέρια σου. τίποτες μὴν φοβᾶσαι.

Est autem hic locus vel idcirco memorabilis, quia manifestum continet vestigium ejus superstitionis de qua supra locutus sum. Nimirum Saraceni omnia annulis magicis effici sibi persuaserant. Adjicit enim v. 1765:

οὐδὲ νερὸν οὐδὲ ἱστίαν (leg. propter metrum οὐδ' ἴστιαν) θάνατον μὴ φοβᾶσαι. — Ducangius p. 523: „ἱστία pro ἑστία focus, ignis. Nicol. Myrepsus MS. sect. 3 cap. 58 χαπνέαν τῆς ἱστίας καθαράν etc."

V. 1771. καὶ κάλλιον τὸν θάνατον νὰ δόσω μετ' ἐσένα] leg. δώσω.

V. 1795. —— μᾶλλον ὁ θεὸς τὸ δίχθει] θεὸς synizesi monosyllabum fit ut apud Dem. Zen. v. 6 et saepe apud veteres. Vid. Porson. ad Euripid. Orest. vs. 393. Pro vocabuli monstro δίχθει legendum δείχνει i. e. δείκνυσι. Vid. ad Dem. Zen. v. 100 et 229.

V. 1803. ὁρίζει ἀπὸ τὴν κάμινον 'ναγοῦν οἱ δεμοσμένοι·
ὁρίζει, λύουν τὰ δεσμά.

In priore versu scribi convenit νὰ 'βγοῦν quod ortum est ab ἐβγαίνω i. e. ἐκβαίνω, praeterea reponendum est οἱ δεσμωμένοι i. e. δεδεσμωμένοι.

V. 1867. καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσεν χρόνους σαραπέντε] lege κι εὐσεβῶς ἐβασίλευσεν χρόνους σαράντα πέντε. Nihil ineptius illo σαραπέντε, quo simul metrum turbatur, siquidem recentiores σαράντα πέντε dicunt. De ipsa autem voce Coraes 'Ατακτ. Τομ. II σελ. 324: τὸ τεσσαράκοντα τῶν παλαιῶν ἐκολόβωσαν πρῶτον εἰς τὸ σαράκοντα, καὶ ἔπειτα μὲ τὴν πρόοδον τῆς βαρβαρότητος εἰς τὸ σαράντα. Τοιαῦται κολοβώσεις πιθανὸν ὅτι ἔλαβαν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς κωμικοὺς ('Ατακτ. Τομ. I σελ. 297) καὶ τὰ διὰ τὸ γελοῖον λεγόμενα πρότερον, ἔγιναν ἔπειτα σπουδαῖα. Ἂν πιστεύσωμεν τοὺς γραμματικούς, τοιαύτην τινὰ κολόβωσιν ἔπαθε καὶ ἡ τράπεζα ἀπὸ τὸ τετράπεζα. Equidem vix putaverim poetas comicos talia ausuros fuisse, nisi jam pridem in plebis ore viguissent. Cf. Athen. VI pag. 224.

INDEX GRAECUS.

INDEX LATINUS.

INDEX SCRIPTORUM.

CORRIGENDA.

Pag. 27 versu 29 verba quaedam typothetae errore exciderunt. Sic autem scripseram: „De usu voculae πῶς v. 12 apud recentiores Graecos vide imprimis Scarlatum p. 244; cf. adn. ad Dem. Zen. v. 108 et 232." Quum illo loco πῶς sit admirantis, licebat etiam in carmine more recenti exclamationis signo posito scribere: καὶ πῶς γέρων κεκμηκὼς σὲ κατέχει ἐν χερσίν!

Pag. 33 versu 24 pro λόγον· lege λόγον.

Berolini, typis J. F. Starckii.